

AU: Begrundelser for at arbejde over			
	AU	VIP	TAP
Jeg har lyst til at arbejde længere end det aftalte	55%	60%	42%
Det er nødvendigt at arbejde længere end det aftalte, hvis jeg vil meritere mig tilstrækkeligt	74%	86%	41%
Det er ikke muligt at nå mine faste arbejdsopgaver indenfor den fastsatte arbejdstid	81%	79%	87%
Der er ikke andre, som kan overtage mine arbejdsopgaver	76%	78%	72%
Jeg oplever, at der er en forventning om, at jeg arbejder længere end det aftalte	39%	45%	26%
Jeg ønsker at beholde mine arbejdsopgaver	58%	58%	57%
Antal svar	2808	1939	869

Hvorfor arbejder du over?

To tredjedele af Aarhus Universitets videnskabelige ansatte (VIP) arbejder væsentligt mere end samfundets normale 37-timers arbejdsuge. Det afslører en APV om det psykiske arbejdsmiljø.

Som noget nyt indeholdt APV-spørgeskemaet en række spørgsmål om motiverne til overarbejde. Og her står der øverst, at blandt de to tredjedele VIP'ere, som arbejder over, gør mere end halvdelen det af lyst. Og det glæder selvfølgelig rektor Brian Bech Nielsen, at overtiden for mange er drevet af lyst og et stort engagement.

Fællestillidsrepræsentant for VIP'erne
Olaf W. Bertelsen er mere forbeholden: Sagen er nuanceret, for det kan godt være, at flertallet kan lide deres arbejde og overarbejder af lyst, men samtidig kan de også føle sig nødt til at arbejde mere end de 37 timer og mere, end de har lyst til. Det mest udbredte motiv for ekstratimerne er nemlig, at fire ud af fem oplever, at de er nødt til at arbejde over for at meritere sig for at nå de faste opgaver, og for at de kan nå deres faste, pålagte opgaver inden for den normerede tid, samtidig med at der ikke er andre, som overtager opgaverne.

Hvad angår tapernes overarbejde, viser det sig, at hver tredje arbejder over, og i den gruppe er motivet især, at de er nødt til det for at nå deres faste opgaver (SE SVAR OVENFOR).

Presset til overarbejde

APV'en fortæller ikke, hvor meget folk overarbejder, men 40 pct. af alle VIP'ere fortæller, at de ikke kan nå deres arbejdsopgaver, hvis de ikke arbejder over. Fælles-træn mener, at det er farligt at bagatellisere ved at sige, at overarbejdet kun er lystbetonet.

”Det er da glædeligt, at mange arbejder

over, fordi de også har lyst til det. Men man skal samtidig tage det meget alvorligt, at de også føler et forventningspres for at gøre det. Det er ikke alene lystbetonet og frivilligt for de 40 pct. Jeg læser ud af tallene, at der er stor sandsynlighed for, at mange har en følelse af, at de hænger i neglene. De arbejder over, fordi de er nødt til det. Og hos mig som tillidsmand lyder alarmklokken, når noget i den grad ligner et strukturelt problem”, siger han.

Hver syvende ramt af stærk stress

Universitetslærere har ikke skrevet en overste arbejdstid ind i overenskomsten og disponerer således i nogen grad, hvordan og hvornår de vil udføre deres faste eller pålagte opgaver.

”Det er svært at se en uni-lærer i en 37-timers arbejdsuge for sig, og man skal ikke fokusere for meget på det. Lektorer arbejder 44-45 t./uge og professorer 50 t./ uge, viser undersøgelser. Og det er ikke nødvendigvis et problem, så længe man ikke alene er motiveret til overarbejde af et udefra kommende krav, og så længe det ikke går ud over stress-niveau, helbred og familie”, siger træn.

Og Olaf W. Bertelsen er netop bekymret over kombinationen overarbejde/stress:

”Data afslører, at hver syvende af postdocerne, lektorerne og professorerne lider af symptomer i den skærpede kategori 'stærke stress-symptomer'. Det tyder ikke på et godt arbejdsmiljø, når så mange – især dem på Samf' og Arts' – oplyser, at de føler sig ramt, for så er det i en grad, hvor det kan få alvorlige konsekvenser for såvel helbred som arbejds- og privat-livet”.

Se s. 3: Stærk stress

Lærere betaler regningen 6
KU: Mere fleksibilitet i beståelseskrav betyder mere arbejde med feedback og sommertilbud fra lærerne

Uni's personlighedstyper 8
Ph.d.-studerende på psykologi bekræfter alle fordomme om stereotyper på de forskellige fag

Ph.d.-vejledning – ikke ægteskab 10
Vejlederne har for mange implicite opgaver – og opfylder dem ikke. Flere må impliceres

Afvæbnet kritik 12
Hvorfor svarer ledere: 'Du må ikke se problemer, men udfordringer', når de mødes af kritik? INTERVIEW

Læren af Gyllegate 14
De problematiske aspekter for forskerverdenen må ikke forties, for Gyllegate rykker ved forskningsfriheden, hvis der ikke reageres

TEMA: Internationalt 18-22
FORSKERforum markerer sommertiden med stort og småt fra den store verden

Retorik med honnørord 25
Forskningspolitik baseres ikke bare på fakta og eksperter analyser, men på politikeres fortællinger om, hvad der er problemer. INTERVIEW

Jordens tilstand, CO₂ og besparelser

Lbund og grund handler en ambitiøs og ansvarlig forsknings- og uddannelsespolitik om ansvaret for verdens klima og forpligtelsen for de kommende generationer. Det er vi forhåbentlig enige om.

Og politisk og økonomisk satsning på forskning er helt central, når det handler om at forbedre klimaet og jordens tilstand. Danmarks målsætning er at reducere udledningen af CO₂ (efter de nye mål, der blev sat under COP21). Og vedvarende energi er fornuftigvis et satsningsområde i dansk klima- og energipolitik.

Det kræver meget mere end bare at erstatte el-produktionen fra fossile brændstoffer med vedvarende energi. Indsatsen med hurtigt at skifte til vedvarende energi, vind, sol, biobrændsel og geotermi har vist, at vi faktisk hurtigt kan omstille denne del af vores ansvar for klimaet og de kommende generationer. Men CO₂-udledningen handler imidlertid også om, at dele af industrien producerer store mængder af CO₂ (fx cementindustrien, affaldsforbrænding, glasindustri, tekstilindustri), ligesom transportsektoren samt opvarmningen af vores hjem og andre bygninger m.m. Alt sammen noget, politikerne ikke har planer om at opgive.

Det siger altså sig selv, at omlægningen til det fossil-frie samfund samlet kræver store og brede forskningsindsatser. Det kan handle om planlægningen af et moderne el-net, hvor høj energiproduktion den ene dag kan fordeles til andre lande, lagres i undergrunden eller tages fra energilagrene i undergrunden, når der er lav produktion. Eller det kan handle om planlægning af håndtering af fanget CO₂ fra industrien, dvs. en CO₂-infrastruktur

i Europa og med varig lagring i den dybe undergrund. Sådan kan der remses mange områder op.

Her er der brug for mange slags forskning, fx grundforskning i helt nye måder at fange og lagre energi (f.eks. bioenergi). Det er ikke bare geologi og ingeniørfaglighed. Der er også brug for en lang række planlægningsværktøjer, for humanistisk og samfundsfaglig forståelse af, hvordan man fremmer hensigtsmæssig adfærd.

“Regeringen kan ikke skære forskningen ned til sokkeholderne og tro, at Danmark samtidig kan opbygge det fossilfrie samfund m.m.”

Der er desværre intet som tyder på, at regeringen har forståelse for disse forskningsmæssige aspekter – og mange andre – for der er varslet store besparelser i finanslov-2017. Dermed fortsætter de offentlige investeringer i forskning og udvikling nedturen for 2016.

Mange institutioner opererer med

basisbevillinger, der mange steder ligger under 50 pct. af budgettet. Reserverne er opbrugt, og universiteterne og forskningsinstitutionerne har ikke længere mulighed for at kompensere. Vi har allerede set nedjusteringer, fyringsrunder og lukning af forskningsområder.

Det virker som et stort paradoks, når regeringen på den ene side skærer i forsknings- og udviklingsmidler, samtidig med at den siger, at forskning og udvikling skal sikre Danmarks fortsatte vækst. Regeringen kan ikke skære forskningen ned til sokkeholderne og tro, at Danmark samtidig kan opbygge det fossilfrie samfund m.m.

Måske skal vi håbe på Konservative, som er åbenlyst mere ambitiøse end Venstre-folkene i regeringen:

”Viden er Danmarks stærkeste ressource og den helt dominerende årsag til den velstand, som har gjort det danske samfund til det velfærdssamfund, som vi kender i dag,” siger Konservative. ”Der er behov for at gøre det endnu bedre, og i den sammenhæng har den offentlige forskning en stor betydning. Offentlig forskning er en forudsætning for universiteternes uddannelse af højtuddannede og afgørende for at udvikle ny viden og nye idéer på områder, hvor private virksomheder ikke investerer tilstrækkeligt”.

Konservative vil afsætte flere midler til forskning de kommende år, så offentlige forskningsbevillinger fremover skal udgøre 1,25 pct. af BNP, hvor det i dag lige sniger sig over måltallet 1,00 med en enkelt decimal.

Det bliver interessant at følge de politiske spilfægtier i eftersommeren.

AU: Hver 7. vip'er lider af 'stærk stress'

VIP-tillidsmanden siger, at stress-niveauet er på bekymrende højt niveau, som ikke må blive en normaltilstand. Og rektor kalder problemet uacceptabelt

Hver syvende – eller 15 pct. – af postdocere, lektorer og professorer på AU lider af 'stærke stress-symptomer', afslører AUs APV over det psykiske arbejdsmiljø.

"Man skal ikke bagatellisere VIP'ernes overarbejde som motiveret af "lyst". Derfor er det også klædeligt, at rektor klart har markeret, at undersøgelsens stress-data indikerer et alvorligt problem. I HSU har han kaldt stress-niveauet for 'uacceptabelt', og dermed anerkendt stressen som et alvorligt problem. Rektor påtager sig altså ansvar for, at lederne skal tage problemet alvorligt", siger VIP'ernes fællestillidsmand **Olav W. Bertelsen**.

"APV'en afslører faktisk positive tal på forbedring af stress-niveauet i forhold til niveauet 2012 lige efter AUs store strukturreform. Opfølgningen på AUs senere problemanalyse har altså været en positiv proces under den nye rektor. Når det er sagt, så har vi altså fortsat mere stress end før reformen i 2009 – og stress-niveauet er fortsat stabilt højt. Og det må ikke blive en normaltilstand".

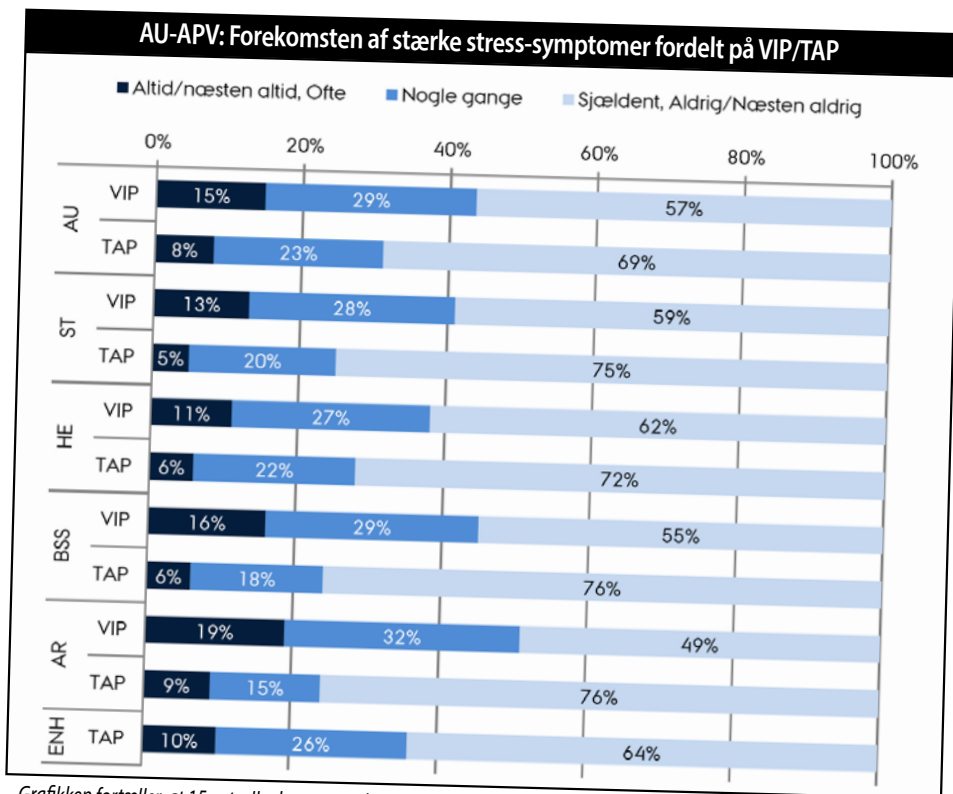
APV'en: Stærk stress

AUs APV-undersøgelse har brugt en skærpet fortolkning af stress i forhold til dagligdags omtale, fordi AUs konsulenter mener, at stress er gledet ind i sproget som en folkesygdom, noget hverdagsagtigt, når man bare har "travlt".

I APV'en spurgte konsulenterne derfor: "Giver arbejdet dig stærke stress-symptomer", og så blev det udtrykkeligt defineret som tilbagetrækkethed, hjertebanken, ondt i maven, muskelspændinger, nedtrykthed, rastløshed, vanskeligheder ved at slappe af, koncentrationsbesvær samt huskebesvær. Hensigten med denne måde at spørge på var især at få afdækket længerevarende stress, som kan være sundhedsskadelig.

Stress-belastning opleves størst på samf' (BSS) og humaniora (Arts) med hhv. 16 pct. og 19 pct., som har stærke stress-symptomer. Det vil sige, at hver femte på hum' er ramt.

"Arts og BSS er særligt hårdt ramt; op mod hver femte er ramt her, og det er jo et alarmerende tal. Årsagerne kan være, at der er større undervisningsbelastning, og at økonomien afhænger mere

Grafikken fortæller, at 15 pct. eller hver syvende vip'er har stærke stress-symptomer. Værst er det på hum' (Arts) med 19 pct. Blandt tap'erne er 8 pct. eller hver tolvte ramt

af undervisningsindtægter end på Science og Health? Der kan være et stærkere krydspres i opgaver, hvor undervisning fortrænger forskningskrav? Oveni kommer så, at de ansatte oplever et kulturskift, hvor de tvinges til at indrette sig efter skærpede publiceringskrav?

Farligt at individualisere

Fællestillidsrepræsentanten fortæller, at der er lavet en køreplan, hvor stress-tallene bliver analyseret – sammen med data om overarbejdet m.m. – og så kommer der en pejling på, hvor problemet ligger:

"Stress-problemer opstår sandsynligvis, når man har ufrugtbare opgaver, diffuse meriteringskrav, krydspres på opgaver og lignende".

Han advarer mod at individualisere problemet: "Det er ikke en løsning at adressere problemet til den enkelte: Mærk efter i dig selv' eller 'hvad kan du selv gøre'. Det løser jo ikke problemet, hvis man faktisk oplever en udefra-kommende tvang til at arbejde meget, ufrugtbare opgaver, diffuse meriteringskrav, eller krydspres fra

flersidige arbejdsopgaver, som man umuligt kan nå. I de tilfælde er der et problem".

Løsningen ligger i ledelsesstrengen

"Men hvor arbejdsbyrde og 'stærk stress' så er et konkret problem, så er det min vurdering, at rigtig mange problemer er strukturelle og styringsmæssige. Og hermed er det i ledelsesstrengen på alle niveauer – men selvfølgelig mest i det nære – at problemer skal løses. Ledelsen må altså engagere sig dybt i årsagerne til den 'stærke stress', og det har rektor jo heldigvis allerede markeret, at han gør", siger tillidsmanden.

"Og så er et virkelig godt spørgsmål, hvad den nære ledelse kan gøre? Her vil jeg foreslå, at der ses på den samlede arbejdsbyrde og hvilke kompleksiteter i arbejdskrav som den enkelte har. Mange oplever måske, at der stilles forskellige krav, som ikke er forenelige? Det kan være, at succeskriterier i karriere og i hverdag er uklare, så det ikke er oplagt, hvordan de kan opfylde kravene? Og så videre".

SE SIDSTE NYT PÅ
forskerforum.dk

Wikipedia:

Mellem stor lærdom og nonsens...

”Nogle artikler er lærdom på højeste niveau, andre er angiveligt det rene nonsens” .

Sådan beskriver Wikipedia kvaliteten af sig selv som opslagsværk. Det skorter ikke på advarsler mod at tage informationer for pålydende uden at krydstjekke med andre kilder, mod at bruge Wikipedia som videnskabelig reference og mod at bruge Wikipedias oplysninger som grundlag for at træffe vigtige beslutninger.

Alle kan skrive og redigere Wikipedia-artikler. Det er encyklopædiens svaghed, men det er også dens styrke. For sandhedskraften findes ikke udelukkende i peer reviewing og videnskabeligt tilvejebragte fakta. En bred, heterogen kreds af forfattere og redaktører kan være med til at sikre en mere helstøbt belysning af et emne.

Blandt danske forskere er respekten for wiki stigende. KU-professor i filosofi Vincent Hendricks peger netop på det voksende antal brugere og heterogeniteten som det, der løfter Wikipedia op på et interessant kvalitetsniveau. Han har tidligere været kritisk over for Wikipedia, men er med egne ord blevet mere positivt stemt og bruger det også selv i et vist omfang.

”På nogle punkter er Wikipedia fuldt på højde med Encyclopedia Britannica, og den redaktionelle linie er blevet meget mere markant. Gælder eksempelvis opslag om nulevende personer, bliver de redigeret relativt skarpt. Men det gælder som med alt andet – du skal nok have ekstra kilder på.”

Videnskabs-sociolog: Dynamisk viden

Jepp Nicolaisen er lektor ved Det Informationsvidenskabelige Akademi, KU, og forsker blandt andet i videnskabs-sociologi. Også han har stigende fidus til Wikipedia: ”Jeg synes faktisk, kvaliteten er rigtig høj. Det er mere dynamisk og kan følge med i en udvikling. Og den har også emner, man slet ikke kan læse om i autoriserede encyklopædier. Jeg har selv beskæftiget mig med emnet bibliometri, hvor der var en misforståelse i en artikel. Men den blev rettet over tid. Sådan tror jeg, det fungerer: Over tid kommer der flere brugere, og det højner kvaliteten”.

Wikipedia-samfundet mødes dog stadig mødes med automat-skepsis i den videnskabelige verden, og der har været en række initiativer for at skabe større deltagelse fra forskeres side. Eksempelvis en Wikipedia-videnskabskonference i efteråret i London. Her talte arrangøren Martin Poulter om en kulturel barriere, der blandt andet skyldes, at forskere ikke har tid til at deltage i de detaljerede diskussioner, der er omkring redigeringen af en artikel.

”Mange akademikere har det indtryk, at det at alle kan redigere, gør det til det rene vilde Vesten. Men Wikipedia er et fællesskab bestående af ultrapendanter, som går meget op i, at fakta skal være korrekte” (Nature.com)

Se artikel s. 26: 'Vicevært ...

"Har du nogen idé til, hvad vi skal gøre ved det?"
"Du må se det som en udfordring".
"Du må ikke se problemer, men udfordringer".
"Jeg kan ikke lige genkende det, du siger".
"Det er noget, vi er blevet pålagt".

Afvæbnet kritik laver censurmiljø

Ovenstående er få eksempler på leder-svar til ansattes kritik, som **sociologen Rasmus Willig** har samlet ind og analyseret inden for professionerne sygeplejersker, socialrådgivere, politibetjente, lærere og pædagoger.

"Svarene er udtryk for at mange offentlige ansatte ikke kan komme til orde og når de ytrer kritik, returneres, neutraliseres eller afvæbnes kritikken helt. Det er særligt problematisk fordi de undersøgte professioner, er tættest på konsekvenserne af de politiske beslutninger", fortæller Willig i email-interview med FORSKERforum.

Problemet skærpes af de mange reformer og besparelser, som har ramt den offentlige sektor de seneste år: "Den tavshedskultur, jeg undersøger, strider derfor grundlæggende imod de offentlige ansattes ytringsfrihed. Heri består problemet, at offentlige ansatte har de jure ytringsfrihed, men de facto er den kommet under et pres".

Nummer 1 på bestsellerlisten

Sociologens bog på 220 sider – herunder 20 siders illustrative ledersvar - blev hurtigt blev nr. 1 på bestsellerlisten hos SAXO, fordi den fik stor omtale, fordi den må ramme noget centralt i det moderne arbejdsliv. Den dokumenterer en ny kultur som især har sneget sig ind i fagprofessionerne, hvor kritik af konkrete og generelle arbejdsforhold mødes af en retorik, som gør det til et individuelt problem for kritikeren eller kritikerne, i stedet for at systemet tager kritikken på sig som et strukturelt og politisk problem.

"Når de ansatte fx siger til deres leder 'Jamen, den nye plan / struktur pålægger os så mange opgaver, at det bliver umuligt at nå, så svarer cheferne 'her ser

vi udfordringer i stedet for problemer'. Den type svar har i virkeligheden indbygget et psykologisk chok. Enten ved at den ansatte oplever at blive affejet. Eller ved at de først oplever svaret som en anerkendelse – som om deres mening har værdi og bliver taget alvorligt – men bagefter opleves det som kritik af ens deres egen attitude. Den ansatte oplever ikke at blive taget seriøst, og det er en form for psykologisk vold. Spørgeren er pludselig den, som er skydeskiven for kritik ...", forklarer Rasmus Willig.

Systemet lytter ikke

Når Willig forelægger svarene og analysen for de professionsansatte, oplever han forskellige reaktioner:

"Den største gruppe reagerer med en form for lettelse. De forstår, at de mange problemer de oplever, ikke er selvforskyldte, men er udtryk for et større demokratisk underskud, hvor den offentlige debat ikke længere er informeret af dem, som reelt er ramt af de mange reformer og besparelser. For mig at se har disse professionsgrupper i lang tid haft en erfaring af, at uanset hvor mange gange, de har informeret om, at de har et behov for ytre sig om konsekvenserne af de mange politiske indgreb, er det ikke blevet taget konstruktivt imod", forklarer Willig.

"Heri består censuren, for som adskillige undersøgelser har påvist over årene, så kan det have konsekvenser i form af fyring eller at ens karriere går i stå, hvis man ytrer sig om problemerne. Der er naturligvis også andre reaktioner, nogle bliver stressramte, andre kyniske og nogle mister meningen med arbejdet og koncentrerer sig om noget andet".

SE INTERVIEW S. 12

Ulla manipulerede

Optaget på nogle uddannelser steg med 50 pct. samtidig med at hver anden af disse uddannelser har stor arbejdsløshed. Faget "turisme" firedoblet for eksempel optaget på trods af 29 pct. arbejdsløshed. Og KUs litteraturvidenskab voksede med 41 pct. på trods af arbejdsløshed på 31 pct.

Disse skrækeksempler på, at "der uddannes til arbejdsløshed" sendte Ulla Tørnæs & embedsmænd i cirkulation for at understøtte sine pointer om "kvalitet og relevans i de videregående uddannelser".

Og hun udnyttede tallene til luften sin favoritvending om "match mellem uddannelser og arbejdsmarked" i en pressemeddelelse: "Tallene understreger, at vi har brug for at sætte markant fokus på, at vi uddanner til job. Det kræver en indsats fra både politisk hold og fra institutionerne at få mere kvalitet og relevans ind i uddannelserne og prioritere de uddannelser, der fører til job" (28. april).

KU-prodekan: 'Uretvisende

Problemet var bare, at embedsmændenes analyse var manipulerende. Skrækeksempler stammede fra optag og arbejdsløshedstal i perioden 2007-14. Ministeriet "glemte" at bruge tal efter sidste års dimensionering. Og inddrages sidste år 2015 ser sagen noget anderledes ud, lød protesten fra **prodekan Jens Erik Mogensen** fra KU-humaniora:

"Mens ministeriet regner med vækstrate på 41 pct. på faget "Litteraturvidenskab" (2007-14), så er de opdaterede tal efter dimensioneringen negative med -21 pct. (2007-15). Og de samme tal for faget "Moderne kultur og kulturformidling" er hhv. 63 pct. og -1 pct. Optaget var altså lavere i 2015 end otte år forud – og de bliver endnu mere negative, når dimensioneringen slår hårdt igennem i 2016-17. Ministeriets analyse giver altså et uretvisende billede med en meget selektiv virkelighedsfortolkning i forhold til den viden, ministeriet faktisk har..."

Ministerens skjulte motiv

Når ministeren søgte at skabe en fortælling om, hvordan der uddannes til arbejdsløshed, handler det om, at hun vil gøde jorden for nye styringssystemer, herunder et nyt bevillingssystem.

Ministerens sammenkædning af match og ny bevillingsmodel indikerer, at ministeriet pønser på at indføre en beskæftigelsestaxameter-lignende model, hvor uddannelser får bevilling efter studiers beskæftigelsesgrad for deres kandidater (fx højt taxameter til økonomer og lavt til humanister).

Skruen bliver løsnet i forhold til de krav, man stiller til de studerende, for at få dem til at gennemføre studierne hurtigere. Det har KU's ledelse aftalt med de studerende i det såkaldte 12-mandsudvalg, der er blevet nedsat for at pege på måder at nedbringe KU-studerendes gennemførelsestid.

Folketinget besluttede i efteråret at lempe fremdriftsreformen, så universiteterne får større selvbestemmelse over, hvordan de vil nedbringe studietiderne. Hermed forsvandt kravet om tvangstilmelding til 60 ECTS-eksamenspoint årligt.

Men kravet om at nedbringe studietiden blev der ikke piller ved. Det betyder, at KU stadig skal nedbringe den gennemsnitlige gennemførelsestid med 7,6 måned hen mod 2020. Sker det ikke, kommer KU til at miste flere hundrede millioner i færdiggørelsesbonusser.

For at undgå denne straf-skat er et 12-mandsudvalg bestående af repræsentanter for henholdsvis ledelsessiden og de studerende kommet med en række anbefalinger til, hvordan man med mere gulerod og mindre pisk får de studerende til at gennemføre hurtigere. Og heri indgår et tilbud om mere og bedre feedback til de studerende. Ifølge udvalgets rapport har KU's ledelse besluttet, at der skal være *"tilbud om feedback til studerende i alle kursusforløb og oplysninger om, hvorledes feedback indgår i kurset, skrevet ind i alle kursusbeskrivelser"*.

Desuden skal feedbackelementerne gennemgås i alle uddannelser/studieordninger.

Vip-skepsis: En gratis frokost betalt af os

Blandt VIP'erne undrer det, at ledelsen forventer at kunne tilbyde de studerende mere feedback i en tid, hvor KU nedlægger mere end 500 stillinger på grund af dårlig økonomi:

"Det harmonerer jo ikke. Man kan ikke få mere af noget som helst, uden det koster. Skal vi levere mere feedback, skal normeringerne op. Jeg er helt med på, at feedback er godt. Men det er en misforståelse, at man bare kan give pålæg om, at det skal der være," siger Bjarne Andresen, tillidsrepræsentant på Niels Bohr Institutet.

Færre fremdrifts-pisk

– til studerende og flere opgaver til VIP'ere. Mere feedback til studerende skal redde KU fra fremdriftsbøde. Men hvor skal de ekstra ressourcer komme fra, spørger VIP'erne

Han mener, at anbefalingerne bærer præg af, at de er besluttet af et udvalg, hvor underviserne ikke var repræsenteret: "Ledelsen og studenterne kan hurtigt blive enige om noget, der bare belaster VIP'erne yderligere. Når man sammensætter sådan et udvalg, har man næsten besluttet et svar på forhånd. Det er en gratis frokost, de har taget sig der."

“ Ledelsen og studenterne kan hurtigt blive enige om noget, der bare belaster VIP'erne yderligere. Når man sammensætter sådan et udvalg, har man næsten besluttet et svar på forhånd. Det er en gratis frokost, de har taget sig der

Bjarne Andresen

Ressourcer til ekstra studenter-feedback

Lektor og tr Rene Rasmussen fra KU-Nordisk har også svært ved at se, at der kan gives mere studenter-feedback, uden at der rykkes på ressourcerne.

"Det er klart, at skal vi give mere feedback, vil det have betydning for undervisningsforløbet. Skal det ske i timerne, må det alt andet lige betyde, at den øvrige undervisningstid bliver forkortet og dermed en forringelse af uddannelsen. Og skal det ske uden for timerne, må det betyde, at der skal skaffes undervisningskraft, hvilket altså betyder, at det koster penge," siger han og peger også på, at skal noget skrives ind i studieordninger, vil det reelt tage to år før, det kan effektueres, og

så er der ikke meget tid tilbage at gennemføre studietidsforbedringer i.

Tilbud om sommervejledning

Et andet tiltag, som 12-mandsudvalget anbefaler, er at få både studerende og undervisere til at tage sommerferien i brug. Dels ved at der bliver udbudt flere sommerskole-kurser, dels ved at der gives mulighed for, at man kan skrive og få vejledning til sit bachelorprojekt i sommerferien.

Igen et forslag, der modtages med skepsis af VIP'erne.

"Mit svar til de to forslag er nej og nej", siger Bjarne Andresen. "Der er blevet gjort indhug i sommerperioden gennem mange år med både senere eksamener og tidligere start af semestre. Det er, som om ledelsen fuldstændig har glemt, at man skal holde sommerferie. Desuden er sommeren højsæson for konferencer og den tid på året, hvor man kan have forskningstid, der ikke er influeret af undervisningsopgaver. Det svarer til, at vi skal til at undervise i weekenden – glem det"

Lektor og tr ved Kemi Anders Rørbæk Dissing er også skeptisk:

"Vi har også et enkelt kursus på kemisk institut, man kan lave i sommerferien, hvis man kan finde en vejleder, svarende til et halvt bachelorprojekt. Men det er ikke noget, man kan gøre i større omfang, for folk skal have mulighed for at holde ferie. Folk holder jo ikke ferie i september og oktober, hvor undervisningen brager løs"

Max-bøden til uni'erne hvis de studerende ikke overholder studietider

Mio. kr.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2013-priser	80	160	370	600	790	930

Tabellen fortæller, hvor meget færdiggørelsespuljen formindskes i mio., hvis det ikke lykkes for uni'erne at forbedre studietiderne i forhold til i dag. Så mister de 80 mio. i taxameter i 2015 og hele 930 mio. i 2020.

Ledelsen imødekommer studerende for langt

Kemi-lectoren sammenligner forslagene med andre studiefremdrifts-orienterede tiltag på instituttet, som allerede er prøvet, men droppet igen.

”Sidste år måtte vi indføre ekstraeksamen i august, og jeg skulle lave et helt nyt eksamenssæt. De dumpede alle fem, og så blev det droppet. Så ville man indføre ekstra laboratorieøvelser for studerende, der havde misset øvelser, og så måtte vi rigge hele laboratorieudstyret til igen for dem.

Han mener i lighed med Bjarne Andresen, at KU strækker sig for langt for at tilpasse sig de studerendes behov: ”Ja, det synes jeg efterhånden. Man kan mærke et pres, og så må man stå fast og sige nej. Og det har vi gjort. Hvis vi ikke havde råbt op, så var det gennemført.”

Ledelsen: De fleste gør det allerede

Fra ledelsen svarer vicedirektør for uddannelse, Anni Søborg, at der allerede gives feedback i stor stil på KU:

”Mange undervisere sørger allerede for konkret feedback i løbet af deres undervisning. Jeg er klar over, at for det fåtal, der ikke gør noget ud over at give en karakter, er der tale om noget nyt, man skal tænke ind i sin undervisning. Så ja, du kan sige, det er en ekstra arbejdsopgave. Men for rigtig mange er det bare at beskrive, hvad man gør.”

Vil det være legitimt, at man som underviser, der skal til at bruge mere tid på feedback, finder de ekstra timer ved at bruge mindre tid på den egentlige undervisning?

”Nu er feedback jo også undervisning. Der er ikke noget nyt i, at en del af en VIP'ers opgave er at levere feedback i form af vejledning, svare på spørgsmål mellem lektioner, forklare prøveresultater og så videre. Men nu sætter vi det mere i system, så det bliver gennemskueligt for studerende, hvad de kan forvente. Hvis der er tale om reelt ekstra tidsforbrug, må jeg konstatere, at det ikke regner med penge på KU. Men det, vi kan se, er, at studerende, der har fået feedback, klarer sig godt.”

lah

Fremskridts-paradokset

Hvis studenterne ikke forbedrer studietiderne, rammes uni'erne af strafbøder, som i værste fald kan løbe op i 930 mio. om fire år

Der vanker massive bøder til universiteterne, hvis de ikke løbende nedbringer de studerendes gennemførelstid i den takt, som ministeriets studietids-model tilsiger.

AU måtte således betale en ”bøde” på 23 millioner kroner, fordi 2015-dimittenderne havde overskredet deres studietidsramme med 0,8 måneder. Til gengæld havde KU så stor fremgang i gennemførelstiden, at de slap for bøde.

Men hverken på AU eller KU ved man særlig meget om, hvorfor det gik, som det gik, og hvordan det kommer til at gå i 2016.

”I sin essens nej – vi ved ikke med sikkerhed, hvorfor vi havde tilbagegang. Men vi ved, at vi har arbejdet ihærdigt med at nedbringe studietiden og dermed også gjort nogle studerende færdige, der i forvejen havde en lang studietid. Det kan influere data, at vi på den måde har ryddet op. Men det er udtryk for, at det er svært at arbejde med de redskaber, der er til rådighed,” fortæller AU-vicedirektør Kristian Thorn.

KU: Pukkel af forsinkede studerende

Studietidsmodellen er konstrueret på den måde, at den tæller den gennemsnitlige studietid for alle, der dimitterer i et år. Men i en dimittendårgang kan der være mange, der har ”været i systemet” i mange år og først nu bliver presset til at være fuldtidsstuderende. Og deres lange studietider vil trække gennemsnittet op.

Netop af den grund er KU-vicedirektør for uddannelse, Anni Søborg, meget forsigtig med at juble over KU's 2015-tal, der ellers viste en forbedring på 3,1 måneder, hvilket er mere end de krævede 1,3 måneder for 2015 og også mere end de 2,5 måneder, gennemførelstiden på KU skal være nedbragt med i 2016.

For tingene kan hurtigt vende igen. Og Anni Søborg frygter, at den pukkel af langtidstuderende, som kan have ramt AU i 2015, vil ramme KU i 2016.

”Med fremdriftsreformen kan vi arbejde på at forbedre studietiden for de studerende, der er startet inden for de seneste par år. Det er dem, der kan afgøre, om vi får en bøde i 2020. Men det er dem, som er meget forsinkede, som vi ikke har haft pres på, der kan udløse bøder i de kommende år. Deres studietid kan vi reelt ikke gøre noget ved, og derfor står vi med risiko for, at fremdriftsreformen i sig selv gør, at vi får en bøde”.

Paradoks: Billigere at studerende dropper ud

KU-vicedirektøren peger på det paradoksale i, at det med studietidsmodellen og dens bødetrusler kan være en fordel for universitetet, hvis langtidstuderende selv dropper ud i stedet for at gøre sig færdige. For så vil de ikke trække gennemførelstiden op.

”På bacheloruddannelserne ser det generelt fint ud. Men på kandidat-delen har vi større udfordring. Her har vi en hale af studerende, som er forsinkede. Og melder de sig ud eller gør de sig færdige? Det er helt afgørende. Fremdriftsreformen kan gøre to ting: sørge for at folk bliver studieaktive, fuldtidsstuderende og færdiggør uddannelsen, eller at de melder sig ud”, forklarer hun.

”Kombinationen af fremdriftsreformen og studietidsmodellen har derfor den paradoksale konsekvens, at vi risikerer en bøde, når forsinkede studerende gør sig færdige i stedet for at melde sig ud.”

lah

Ph.d.-studie bekræfter fagfordomme

Det er ikke bare noget, vi tror – der er faktisk forskel på de personlighedstyper, der studerer ved forskellige fagområder, konstaterer ph.d.-studerende Anna Vedel

Det skorter sjældent på fordomme om, hvilke personlighedstyper man finder blandt studerende på forskellige universitetsområder. Men ifølge et dansk ph.d.-studie bygger det ikke på ren indbildskhed. For der er gennemgående ligheder blandt de psykologiske træk hos studerende fra samme område.

”Vi har alle de der fordomme, og ellers så skal vi nok få dem fra medier, tv-serier og Hollywood. Men det, jeg har fundet, passer nu egentlig meget godt med de gængse stereotyper. Der var ikke noget sted, hvor jeg har tænkt: Ha! Der snød jeg dem.”

Sådan fortæller **ph.d.-studerende Anna Vedel**. Som et led i hendes projekt ved AU-Psykologisk Institut har hun analyseret data fra personlighedsundersøgelser af en lang række studerende fra forskellige studier. På den baggrund har hun identificeret ligheder og forskelle, og overordnet er konklusionen, at der er personlighedstræk, der går igen hos folk, der studerer det samme.

Resultater passede til forestillinger

Udgangspunktet var, at hun ville se på, hvilke personlighedstræk i den såkaldte femfaktormodel ('the big five'), der var udtalte blandt studerende med gode karakterer. Men herefter begyndte hun sammen med to kolleger fra psykologisk institut, Dorthe K. Thomsen og Lars Larsen, at undersøge data fra en stor gruppe AU-studerende for at se på forskellene i forhold til, hvad de studerede.

Og her kunne hun altså konstatere, at der var signifikante forskelle, og at de egentlig passede meget godt til de forestillinger, man traditionelt har om studentertyper på forskellige områder.

”Psykologer og humanister scorer højt, når det handler om emotionelle reaktioner. Jurister og økonomer scorer lavt på omgængelighed. De introverte finder man flest af på Science. Og udadvendte på Statskundskab”, fortæller hun og tilføjer, at der er tale om gennemsnitsscorer med stor variation.

Til gengæld har Anna Vedel ikke et stensikkert svar på, hvorfor nogle typer

søger mod særlige fag. Hun tror, det er en kombination af flere ting, blandt andet den type arbejde, man typisk får efter et givent studium.

”Der kunne også godt tænkes at være en slags vurdering hos den studerende af, hvor han eller hun passer ind personlighedsmæssigt – ikke kun intellektuelt. Vi har det som mennesker generelt med at udsøge miljøer med folk, der ligner os selv, en slags niche-udsøgning, og sådan en mekanisme kan godt være en del af forklaringen.”

Pressescoop

Anna Vedel er omtrent halvvejs i sit ph.d.-forløb og er i øjeblikket på forskningsophold i Brisbane, Australien. Meget af hendes tid her er imidlertid gået med en lidt kurios opgave, nemlig at beskæftige sig med at håndtere den meget store interesse, der har været i international presse omkring hendes studie af forskelle på studerendes personlighedsprofil.

I store amerikanske og britiske medier som The Times, Daily Mail, The Telegraph, The Atlantic og Pacific Standard for at nævne et udvalg har man i dette forår kunnet læse om Anna Vedels forskning. Den videnskabelige artikel, hun fik optaget i tidsskriftet Personality and Individual Differences, blev pludselig en historie i massemediernes.

”Jeg har haft enormt mange interviews. Det var en lavine, der begyndte at rulle. Jeg ved jo ikke, hvordan min karriere kommer til at se ud fremover, men uanset hvad, så er det da sjovt at få formidlet sit stof, og jeg har sagt ja til det meste.”

lah

Persontyper

Anna Vedels kategorisering af personlighedstræk blandt studerende sker efter den såkaldte femfaktormodel – også kendt som 'the big five' – hvor personerne ud fra en besvarelse af en række spørgsmål får scorer inden for fem personlighedsdimensioner:

Neuroticism:

Oversættes typisk til 'emotionelle reaktioner'. Dækker over: Ængstelig-hed, vrede, depression, selvbevidsthed, impulsivitet, sårbarhed.

Humaniora, kunsthøgskole og psykologi scorer højere på neuroticism end andre fag, mens økonomi og business ligger i bunden.

Extraversion:

Oversættes typisk til 'ekstroversion'. Dækker over: Varme, selskabelighed, selvhævdelse, aktivitet, spændingsføgen, positive emotioner.

Medicin, jura og statskundskab scorer højt.

Openness (to experience):

Oversættes typisk til 'åbenhed (over for)'. Dækker over: Fantasi, æstetik, følelser, handlinger, ideer, værdier.

Humaniora, kunsthøgskole og psykologi og statskundskab scorer højt.

Agreeableness:

Oversættes typisk til 'venlighed'. Dækker over: Tillid, ligefremhed, altruisme, medgørlighed, beskedenhed, mildhed.

Jura, business og økonomi scorer markant lavere her.

Conscientiousness:

Oversættes typisk til 'samvittighedsfuldhed'. Dækker over: Kompetence, ordentlighed, pligtopfyldenhed, stræben, selvdisciplin, sindighed.

Humaniora og kunsthøgskole scorer lavt.

Hypoteser om lærerne som typer

Anna Vedel gætter på, at forskere ville score lavt på udadvendthed og omgængelighed, men højt på samvittighedsfuldhed i forhold til andre faggrupper

Indadvendte NAT-studerende, udadvendte Samfundsvidenskabsstuderende, iskolde økonomer og jurister. Overfølsomme HUM- og psykologistuderende. Mange fordomme bliver bekræftet af Anna Vedels studie af psykologiske forskelle blandt studerende. Men spørgsmålet er, om billedet er det samme, når man kigger på "de voksne" på institutterne – lærerne. Er det som blandt de studerende særlige typer, der tiltrækkes og trives som forskere på forskellige fagområder?

FORSKERforum lod spørgsmålet gå videre til Anna Vedel.

"Jeg har kigget på, hvad der er af forskning om dette, og der er nul og en skid. Det eneste, jeg kunne finde frem, er relativt gammel forskning, og det meste handler ikke om forskel mellem fag, men om forskel mellem forskere og alle andre," siger hun, men vil dog alligevel gerne give et bud.

"Jeg tror, man vil kunne finde nogle af de samme gruppeforskelle, der er mellem studerende på forskellige områder, på forskerniveau. Og så vil der desuden formentlig være nogle fællestræk for forskere," siger hun med henvisning til den forskning, hun har fundet.

Disciplinerede, men ikke udadvendte

Først og fremmest tror hun, forskere generelt vil score højt på 'conscientiousness' – samvittighedsfuldheden.

"Du skal være rimelig selvdisciplineret for at fungere som forsker. Pligtopfyldende og stræbsom – alene for at nå til det at være forsker, med den konkurrence, der er," siger hun.

Et andet psykologisk karaktertræk blandt forskere, Anna Vedel peger på, er høj grad af 'openness': "Den intellektuelle nysgerrighed ligger implicit i forskergerningen. Som forsker har du interesse for at udforske og lære noget nyt, og du bruger en masse tid på at sætte dig ind i forskellige emner og teorier."

Til gengæld gætter hun på lavere grad af 'extroversion' og 'agreeableness': "Jeg vil tro, forskere generelt er en smule mindre

“ Forskere er generelt samvittighedsfulde, åbensindede, men ikke så ekstroverte og imødekomende som flertallet ”
Anna Vedel

udadvendte, fordi det er en fordel at kunne lægge det sociale til side for i stedet at zoom ind og fokusere på arbejdet. Og så skal de kunne fungere i et kompetitivt miljø," siger Anna Vedel om sine hypoteser, som hun altså bygger på ældre forskning på området.

Lidt for ekstrovert

Og så alligevel...

Selv om det ligger godt til forskningsarbejdet med en vis grad af introverthed, er der i moderne forskning dog også ting, der trækker i andre retninger. At have succes i forskning indebærer i dag også evnen til at skabe og vedligeholde et stort netværk. Til en konference skal en forsker både kunne begå sig på podiet i auditoriet og ved den efterfølgende cocktail-mingle-seance. Det medgiver Anna Vedel.

"Ja, der kan godt være modsatrettede effekter. Og mange er ikke særlige bekvemme ved de der cocktail-parties – nogle bliver helt væk. Og så er der andre, der altid indtager gulvet og har tyve mennesker stående omkring sig. Men det

at skabe kontakt til andre og etablere samarbejder er noget, man kan tillære sig. Det behøver man ikke være ekstrovert anlagt for at gøre."

Hvordan passer hun selv ind i det billede?

"Jeg passer ok. Bortset fra, at jeg nok er mere ekstrovert end gennemsnittet, i hvert fald som jeg oplever forskningsmiljøet. Jeg har brugt meget af min studietid på sociale aktiviteter og foreningsliv. For eksempel var jeg kasserer i vores barforening på psykologi."

Gør det hende mindre forsker-egnet?

"Jeg tror i hvert fald ikke, det er en ubetinget fordel. Hvis jeg var mere indadvendt, ville jeg måske kunne producere mere. Så ville jeg være mindre tilbøjelig til at engagere mig i 117 sociale ting på én gang, og jeg ville være mindre fristet til at gå ud og drikke mig fuld i weekenden."

Vil gerne forske i forskere

Hun siger forskere formentligt scorer lavt på 'agreeableness', fordi de er i et konkurrencemiljø, men sådan virker hun ikke selv?

"Det er jeg på nogle punkter. Jeg scorer højt på altruisme, og jeg er egentlig rimelig venlig. Grunden til, at jeg scorer lavt på agreeableness, er, at jeg ikke er særlig medgørlig. Hvis der er noget, jeg er uenig i, stiller jeg mig på bagbenene. Jeg er også ret kritisk og skal lige 'se folk an'. Skal jeg vælge mellem at være naiv eller forbeholden, vælger jeg det sidste."

Som nævnt ser Anna Vedel i sit forskningsprojekt kun på studerende og ikke på deres lærere. Men det kan være, det kommer en dag.

"For mig er det en lille drøm at kunne se på forskerne også. Men jeg tror faktisk det bliver svært at få folk til at deltage. Det kræver en del tid, hvis man skal lave ordentlige personlighedstest, og alle forskere har så travlt."

Ph.d.-vejledning må ikke v

Ph.d.-vejledningen i Danmark er tyngt af mange udtalte opgaver, som påhviler vejlederne, konstaterer nærstudie i ph.d.-vejledning

At vejlede ph.d.-studerende er en kompleks størrelse, som rummer langt flere opgaver end den rent faglige vejledning. Forskerstuderende skal lære og udvikle en lang række forskellige kompetencer og har en masse forskellige udfordringer. Ting, de ofte står alene med, i hvert fald frem til næste vejledermøde.

Adjunkt og uddannelsesforsker

Søren Smedegaard Bengtson fra Center for Undervisningsudvikling og Digitale Medier ved AU har netop udgivet bogen *'Postdoctoral Supervision'* om ph.d.-vejledningen. Som led i forskningen bag bogen har han fulgt ph.d.-vejledning dels på AU Arts, dels på University of Oxford. Og en af de ting, han konstaterer – især omkring ph.d.-vejledningen på AU – er, at der simpelthen er for mange opgaver, der implicit ligger i vejlednings-rollen.

”Vejlederne gør det rigtig godt og er opmærksomme på de mange elementer, der ligger i vejledningen. Udfordringen er, at de ikke følger det til dørs. Derfor

tror jeg, der med fordel kan komme andre personer ind, ud over vejlederen. Jeg tror også, vejlederne vil være tilfredse, hvis der er folk, der for eksempel kan hjælpe de ph.d.-studerende med processuelle ting. Der er også lavet studier, der viser, at når der er kriser i de studerendes liv, trækker de på alle mulige andre end vejlederen,” forklarer Søren Bengtson.

Flere vejleder-hænder

Sammenlignes med forholdene på Oxford har man derovre et system, hvor den hjælp og vejledning, ph.d.-studerende har brug for, er spredt ud på langt flere hænder og hoveder.

”I Oxford er tingene sat mere i system for at servicere de forskerstuderende. Der er lønnede folk som college advisor og tutorer – funktioner der skal gøre de studerendes trivsel er bedre. Og her ligger også de små usynlige ting – folk, der hepper på en, giver gode råd og så videre. Sådan nogle ting ved man ikke helt, hvor man skal placere herhjemme,” siger Bengtson.

Han slår dog også fast, at det kan være unfair at sammenligne forholdene på et offentligt finansieret universitet som AU med et elitært betalingsuniversitet.

Men det behøver ikke handle om at ansætte ekstra personale til at opvarte ph.d.-studerende. Meget af den støtte og erfaringsudveksling, der er brug for, ville oplagt kunne opstå internt i et velfungerende og velorganiseret ph.d.-studentermiljø, mener Søren Bengtson.

Hjælp til organisering

”Jeg tror, vi herhjemme kan gøre mere for at styrke miljøerne for de ph.d.-studerende – i hvert fald på AU Arts. Det handler om noget så konkret som at give dem plads – sørge for, at de har kontorer og opholdsrum, hvor de kan være. På nogle miljøer er der simpelthen ikke plads til dem, og det er sådan noget, der kan føre til isolation og ensomhed i forløbet. En anden ting er at inddrage de ph.d.-studerende i institutternes beslutningsmiljøer – give dem en stemme. Det foregår nogle steder, men det er ikke en samlet

Foto: Colourbox

koordineret indsats, som jeg mener, man kunne lave på fakultetsniveau.”

Den danske universitetsverden er ikke præget af mange foreninger og organisationer af ph.d.-studerende. Og dem, der opstår, er altid i fare for at dø ud, når de aktive medlemmer afslutter deres forløb og fortsætter videre i systemet.

”Det er noget, der ofte dør ud, når ildsjælene stopper. Men man kunne godt forsøge at hjælpe ph.d.-studerende med at etablere og facilitere peer groups og sørge for, at grupperne løbende bliver overleveret. Der kan være meget erfaringsopsamling, ph.d.erne selv kan stå for at overlevere til hinanden. Bare sådan noget lavpraktisk som den måde, man organiserer sin tid på. Det har der ikke været så meget fokus, men jeg mener, man kan diskutere, om ikke fagene skal tage ansvar i forhold til det her.”

Ph.d.-vejledning som “fritidsinteresse”

Da Søren Bengtson for et år siden opholdt sig på Oxford University for at samle empiri, fortalte han om sit ophold på hjemmesiden for Center for Undervisningsudvikling og Digitale Medier.

Her bemærkede Bengtson, at de fastansatte forskere ikke fik allokeret timer til vejledning af ph.d.-studerende. Det var således noget, de i princippet måtte gøre i deres ”fritid”. Omvendt var det en klar forventning fra universitetets side, at man som vejleder tog et vist antal ph.d.-studerende.

”Til gengæld gør den mindre grad af formalisering af ph.d.-uddannelsen, at vejlederne og de studerende ikke synes at opleve, at de bliver presset ind i et system, som det nogle gange er tilfældet på Aarhus Universitet,” fortalte Søren Bengtson.

Være et ægteskab

og på AU og i Oxford

Mentor-rolle til ph.d.'er

Bengtsen tror samtidig, ph.d.'er kan have glæde af at blive tildelt mere centrale roller og opgaver på uddannelserne.

”Jeg tror, man kan give ph.d.-studerende mere medansvar for at opretholde de faglige miljøer og være mere synlige for bachelor- og kandidatstuderende som rollemodeller. Det er ikke så tydeligt lige nu, men de vil ofte kunne være tættere på de studerende, fungere som mentorer og løfte nogle af de opgaver, underviserne løfter i dag.”

En anden forskel på Oxford og AU Arts er antallet af ph.d.-studerende, en vejleder har tilknyttet. Og også her er der måske inspiration at hente:

”I Oxford er det ret typisk, at en ph.d.-vejleder har 6-8 studerende tilknyttet, mens det herhjemme typisk vil være 1-2 ad gangen. Vi ser også på 1-1 vejledning

som noget meget fint, der virker bedre og stærkere. Men i Oxford oplevede jeg, at vejlederen samlede sine studerende og holdt gruppeorienteret forskningsvejledning, og det virkede som en stor gevinst, fordi de fik anledning til at læse hinandens arbejde og se, hvordan hver især greb det an,” fortæller Søren Bengtsen og peger på muligheden for både at spare penge og skabe synergieffekter mellem de forskerstuderende.

Nærmest ægteskabeligt vejledningsforhold

”I Oxford har man eksperimenteret med mentor-kohorter, hvor man samlede studerende i grupper. Det kan vi lære noget af. Især på de humanistiske fakulteter ville man med fordel kunne bevæge sig væk fra det stærke, ægteskabelige 1-1-vejledningsforhold, hvor man ikke taler med så mange andre end vejlederen. Og det vil oven i købet frigive nogle ressourcer.”

På AU skal man som ph.d.-studerende havde to vejledere tilknyttet, men for Søren Bengtsen handler det ikke kun om at fordele vejlederopgaver, men i høj grad også om erfaringsdelingen og samspillet, der kan opstå i en gruppe.

”At have flere samlet under en eller to vejledere, kunne være rigtig godt. Det kunne også bare være en vejleder, der faciliterer nogle peer groups, hvor man for eksempel diskuterer proces. Lige nu bliver det hele skovlet ind i den enkelte vejledning, så der skal virkelig tales mange ting: Hvad med kursusaktivitet, hvad med udlandsophold, hvad med undervisning? Her har vi måske en lidt nordisk tradition for en alfaderlig – eller moderlig – vejleder, hvor det hele samles”, forklarer han. ”I England deles det mere op. Så er der selvfølgelig en risiko for, at det bliver meget fragmenteret. Men i Danmark ligger der til gengæld så meget pres på vejledningen, og der er så meget, der skal klares i de små vinduer, de har sammen.”

lah

KILDE: Søren S.E. Bengtsen: *Doctoral Supervision – Organization and Dialogue*. Aarhus University Press.

Vejledere har også brug for vejledning

Et ph.d.-vejledningsforløb er en kompleks pædagogisk øvelse, der handler om meget mere end at give gode råd om videnskabelige metoder og strukturering af en afhandling. Men de pædagogiske udfordringer er ikke eksplicitte, og så kan det være svært at udvikle og reflektere over sin vejlederopgave.

Det vil adjunkt Søren Smedegaard Bengtsen slå et slag for med bogen **'Doctoral Supervision – Organization and Dialogue'**. Med den håber han at skabe en mere nuanceret og dyb forståelse af den pædagogiske, didaktiske og organisatoriske kompleksitet af forskningsvejledning, står der.

”Når en ph.d.-studerende skal finde sin identitet som kommende forsker sker det dels ved at skrive afhandlingen. Men der er også alle mulige uformelle ting – at indgå i forskningsmiljøer, at indgå i organisationen på universitet, at lære at samarbejde med andre, projektledelse – der er mange ting, man skal lære. Meget af det er meget tavs læring. Noget mesterlære, hvor man prøver at løbe rundt og gøre, hvad de andre gør. Men fordi det ikke er en del af den formelle eksamen, er det ikke ensbetydende med, man ikke skal lære det,” forklarer Søren Bengtsen.

Taler det for yderligere formalisering?

”I hvert fald en tydeliggørelse, og det er bogens sigte. Men man skal være forsigtig med formalisering, for så bliver det næsten for tungt.”

I et vejledningsforhold er vejlederen per definition autoriteten. Men, siger Søren Bengtsen, selv en vejleder kan have brug for vejledning.

”Ja, om ikke lige så meget, så på en anden måde. En person, jeg har arbejdet med i Oxford, har lavet et projekt, hvor vejledere beskriver første gang, de er igennem den opgave. Og som ph.d.-studerende savner de også både rådgivning og støtte.”

”Ovenstående eksempler på ledersvar på kritik er udtryk for at mange offentlige ansatte ikke kan komme til orde og når de ytrer kritik, returneres, neutraliseres eller afvæbnes kritikken helt”, forklarer **sociologen Rasmus Willig** om de mekanismer, som sættes i gang, når systemet mødes af kritik. De ansatte oplever, at de mødes af en retorik, hvor kritik gøres til deres individuelle problem.

”De ansatte afvæbnes af sætninger som ’kom med løsningsforslag i stedet for kritik, ’tingene er jo ikke som i gamle dage’, ’er der noget, du kunne gøre anderledes?’ og lignende. Det er intimiderende, og skaber frygt, angst og usikkerhed, når man aldrig får reel respons på kritik, og dermed ikke oplever at påpegnning af problematiske forhold bliver genstand for reelle korrektioner eller forandringer”, forklarer Willig i email-interview.

”Svarene implicerer, at det er bedst, hvis du installerer en positiv attitude. Det betyder i praksis, at før man udtaler sig kritisk, så tænker man sig ekstra om og overvejer, om ytringen muligvis kunne medføre sanktioner? Den slags mekanismer avler kulturer præget af selvrensensur, og resultatet er, at ytringsfriheden om faget eller om lokale arbejdsforhold er truet for nogle af samfundets centrale professioner”.

Analysen: Sproget omkring fagprofessioner

Sociologens bog på 220 sider – herunder 20 siders svareksempler – har fået stor presseomtale og er nr. 1 på bestsellerlisten hos SAXO. Den må ramme noget centralt i offentligt ansattes oplevelse af deres arbejdsvilkår.

For at finde ud af, hvordan systemet møder de ansattes kritik, har Willig gennem syv år indsamlet hundredevis af svar på kritik, som chefer har givet. Ved foredrag har han bedt tilhørere (1200-1400 offentligt ansatte og typisk fra fagprofessionerne) om at de gav deres eksempler på svar.

Ikke om uni-sektoren

”Svarene er indsamlet inden for bestemte fagprofessioner - sygeplejersker, socialrådgivere, polititjeneste, lærere og pædagoger. Jeg har ikke undersøgt universitetssektoren specifikt og kan derfor ikke udtale mig forskningsbaseret om den”, forklarer Willig.

”Det er et grundvilkår. Det må vi affinde os med”
 ”Jeg vil opfordre Jer til at have tillid til, at jeg gør det bedste”
 ”Er det, jeg hører Jer sige, at I vil have hjælp til at prioritere?”
 ”Kom med løsningsforslag, ikke kritik”.
 ”Du skaber en negativ stemning”.
 ”Forandring er positivt. Det er en udviklingsproces”
 ”Tingene bliver jo ikke som i gamle dage”.

Svarene viste sig at have ”det afvæbende” til fælles, og da han kategoriserede dem, viste der sig markante mønstre, hvor det skræmmende er, at det nærmest er et demokratiseret fænomen, der eksisterer i alle de omhandlede professioner, forklarer Willig.

”Der kan tages uendeligt mange forbehold for de enkelte leders måde at svare på, men der er så mange enslydende svarformer, at det vil være forkert at bagatellisere dem som udtryk for enkelte ufølsomme og uprofessionelle leders ledelsesform. De har strukturel karakter. Svarene må tages alvorligt som en gift, der er resultatet af en overgribende styringsform, som også cheferne selv er agenter for. Også lederne har mistet deres autonomi”.

Konsekvens: En uheldig form for kynisme

Analysen beskriver, hvordan en ny kultur har sneget sig ind i fagprofessioner som sygeplejersker, socialrådgivere, polititjeneste, lærere og pædagoger. Her oplever de ansatte, at deres kritik af konkrete og generelle arbejdsforhold mødes af en retorik, som gør det til et individuelt problem for kritikeren – i stedet for at systemet tager det på sig som et strukturelt og politisk problem.

Og hvordan reagerer de ansatte så på den afvisende reaktion: ”Der udvikles en uheldig form for kynisme, når de mange, som er fanget i problemer forklarer ’jeg ved, at jeg gør noget forkert, men jeg gør det alligevel’. Det er en overlevelsesstrategi, men problemet er, at de oplever en form for etisk og moralsk tab af sig selv”, siger Willig.

”Det (forkerte eller konfliktfyldte) kan man gøre i stykke tid, men ikke i lang tid, for vi har personlige moralske fordringer til vores virke. Så hvis man ikke slipper af med kritik på en konstruktiv måde eller på forandrer sine vilkår bliver man altså udbrændt”.

Målet: Den robuste ansatte

De ansatte bliver ikke længere udsat for direkte autoritær ledelse.

Afvæbne

Systemets og offentlige leders svar returnerer og afvæbner enhver for form et reelt legitimitetstab, der led

Styringsteknikker er ikke kolde, men varme teknikker som supervision, coaching, vejledning og formelle mus-samtaler, men heri ligger der en tvangskaraktter, som også er indlejret i sproget, der kræver at professioner og borgere skal blive mere positivt stemte og opbygge en resilient attitude, så de kan klare sig bedre under de nye (konkurrence-) betingelser. De offentligt ansatte skal galvanisere sig for at blive mere robust, og det understøttes af en ny, dominerende ideologi og fortælling, som dyrker det robuste, resiliente menneske som ideal. Og her er der ikke plads til systemkritik:

”Man pålægges at kigge ind i sig selv, blive tilstrækkeligt galvaniseret til at man ikke går ned, når arbejdspresset bliver for hårdt, men til at man hurtigere kan rejse sig igen. Og det gælder om at lade være med at sætte spørgsmålstejn ved det, der

Alle sidder i h

Willig er meget varsom med at udpege ledere som ’skyldige’ i dette management-regime. Sidder vi alle – ledere og menige – lige meget i hamsterhjulet?

”Det korte svar er ja. Jeg har jo også indsamlet svar fra ledere, der er gået til deres ledere for at påpege forhold de mente var fagligt kritisable, og også medlemledernes kritik er blevet affejet. Der er ingen forskel på de svar på kritik som

”Er du en del af den gamle garde?”

”Er der nogle, som mener det samme, for jeg har ikke hørt noget?”

”Jeg kan ikke bruge kritikken, når den ikke er mere konkret”.

”Det er godt, du fortæller mig det. Lad os så komme videre herfra”.

”Er der noget, du kunne gøre anderledes?”

”Vi skal passe på ikke at tale problemer op”.

”Nu skal vi også prøve at se det positive”.

et kritik

på kritik afslører at konkurrencestaten
en faglig begrundet kritik. Konsekvensen
er til både moralske og etiske valg

sker i professionen og på arbejdspladsen. Så hellere censurere sig selv, så man fremstår fleksibel og omstillingsparat”.

Konkurrencestatens fordringer til de ansatte

I tidsånden hersker der nogle dogmer om nødvendighedens politik, som især er dikteret af økonomiske analyser. Det er den neoliberale markedsidéologi – ”konkurrencestaten” – som hersker: ”Og den neoliberalisme ikke har meget at gøre med den idealerne om politiske liberalisme med et frit marked af menneskelige værdier og ytringsfrihed. Det er en økonomisk liberalisme, som tværtimod reagerer med tvang over for dem, der bruger friheden til at ytre sig kritisk”.

Den har umærkeligt sneget sig ind som en grundbetingelse: ”Mens fagprofessionerne – typisk folkeskolelærerne – havde stor autonomi, så er de i dag

detailstyrede og regulerede hvert eneste år af politikere og ministerier: Konkurrencestatens offentligt ansatte tvinges til at konkurrere med hinanden ved at samtlige fagprofessioner og borgerne i øvrigt underkastes en række fordringer om at være fleksible, omstillingsparate og mobile. Og så indføres der styringsteknikker, som dokumenterer, evaluerer og akkrediterer. Endelig samles det alt sammen i et sprog, der fordrer denne mere robuste attitude.

”Fordringerne blev faktisk først præsenteret og oplevet som en udvidet frihed; som frihed til egenstyring og tilrettelæggelse af arbejdet. Men det tilbud er nu vendt om til et tvangsforhold: Professionerne og deres fagpersoner skal være fleksible, skal måles og adoptere en positivt og robust attitude”, forklarer han, og heri er der flere faktorer i spil:

Fordringerne er nemlig uden ende. Der er ikke indlagt pauser; projektet slutter aldrig. Det afspejler sig i dynamisk neoliberal retorik om ”fremadrettet” og ”proaktivt”.

Tvangsfleksibilitet

I det moderne arbejdsliv er der konstante forandringskrav:

”Strategien er knap fastlagt, før den afløses af en ny. Den nye ledelse bider sig ikke fast, før den afløses af en ny struktur. ’Effektivitetsbesparelser’ er knap fastlagt, før de afløses af nye sparerunder”, forklarer han. ”Professionerne og deres ansatte får fornemmelsen af, at de dels ikke kan nå at samle erfaringer og ytre kritik, dels at det alligevel ikke nytter noget at kritisere, for de har i praksis ingen medbestemmelse – de er kommet på medhør...”

Bagved ligger, at fra at de ansatte oplevede fleksibilitet i arbejdslivet som en mulighed til at tilrettelægge arbejdet mere hensigtsmæssigt er det blevet til en tvangs-fleksibilisering uden mulighed for at sige fra eller kritisere. De, som ytrer sig kritisk, opfattes dels som ufleksible og dels mødes de af sanktioner, fx i form af udgrænsning eller i værste fald fyring.

Midlerne er blevet til målet

Og fleksibilitet, styring og den positive attitude beskrives som et middel til at nå formulerede strategier og målsætninger: ”Det er min påstand, at midlerne er blevet mål i sig selv. Ingen har længere fornemmelsen af, hvad målet er, og der bliver aldrig fulgt op på konsekvenserne af kravet om øget fleksibilitet, evalueringerne eller de personlige, følelsesmæssige konsekvenser hos de ansatte i at skulle indoptage den mere positive attitude”.

Hvor og hvem i systemet vil Willig helst i dialog med – hvad skal sætte en ændring af denne styringsform i gang?

”Jeg har faktisk ikke gjort mig de store tanker før bogens udgivelser, men jeg håber at den offentlige debat, som allerede er startet, vil få lov til at fortsætte lidt endnu og nå så bredt ud som muligt. Hvis det ikke sker, ligger forklaringen måske i mine analyser”.

Reaktion: Moralsk og etisk valg

Hvordan skal ansatte reagere / svare, når de mødes af disse ledersvar?

”Jeg håber – og det hører jeg allerede fra mange læsere – at når de læser de mange sætninger der er indsamlet fra ledere i den offentlige sektor, kan de se, at de arbejder i en tid, hvor den herskende kultur afvæbner kritikken. De er ikke selv brokkehoveder, og deres chef er ikke ude på at tryne dem, men konkurrencestatologikken har bredt sig og bidraget til at skabe den afvæbnende kultur.

FORSKERforums spørgsmål er stillet konkret. Lad mig derfor prøve at besvare det som et moralsk anlæggende med en konkret anvisning: Konkurrencestatens måde at udøve censur på stiller ikke bare den enkelte – men hele professionsgrupper – over for et moralsk valg. Dette moralske valg kan yderligere differentieres i et moralsk valg og i et etisk valg:

Det moralske har at gøre med spørgsmålet om en ny kamp for at sikre retten til at ytre sig, og det etiske valg, hvad der så skal ytres. Heri består bogens implicite pointe: Hvordan kan vi nå til det valg?

Måske skulle læseren af min bog springe over mine akademiske analyser og gå direkte til de over 20 sider med eksempler på ledersvar og så læse det højt. Min antagelse er, at læseren først får det dårligt – og herefter kan træffe et mere kvalificeret valg. Et valg, der rækker tilbage til både et moralsk og et etisk spørgsmål”.

jø

amsterhjulet

jeg har indsamlet fra ansatte og dem jeg har samlet fra ledere”, svarer Willig.

”Der er mange ledelsesled i den offentlige sektor, og det er min helt klare opfattelse, at der er tale om en kultur, som har bredt sig på tværs af professioner og ledelseslag. Så på den måde kan du måske godt sige, at både medarbejdere og deres ledere sidder i det samme hamsterhjul...”

Rasmus Willig: Afvæbnet kritik
(Reitzel, maj 2016)

Nu og da kommer det frem i medierne, at forskere har været under politisk pres for at fortie resultaterne af de undersøgelser, som de er blevet bedt om at lave. Det seneste eksempel er forskerne ved Århus Universitet, der af miljø- og fødevarerminister Eva Kjer Hansens embedsmænd blev bedt om at beregne landbrugspakkens konsekvenser for miljøet.

Forskernes beregninger passede imidlertid ikke med ministerens ønske om at præsentere en landbrugspakke, der skulle fremstå som om den var en gevinst for både landbruget og miljøet. Ministeren bad derfor embedsværket om at presse forskerne, så der kunne fremlægges nogle fiflede tal, der forskønnede miljøtilstanden i hendes Landbrugspakke.

Og dette pres bag lukkede døre skulle de involverede forskere stille op til, samtidig med at det senere kom frem, at de havde fået mundkurv på. AUs ledelse havde nemlig undertegnet en kontrakt med ministeriet, hvoraf det udtrykkeligt fremgik, at forskerne ikke kunne udtale sig om deres forskningsbidrag og om sagen i det hele taget før 1. februar – to måneder efter afleveringen og en måned efter, at loven om Landbrugspakken var fremsat i Folketinget. Landets fremmeste eksperter på kvælstof og vandmiljø havde altså mundkurv på, mens sagen var et hot tema i Folketinget og i offentligheden.

Forskerverdenens tavshed

Umiddelbart skulle man tro, at der ville rejse sig et ramaskrig blandt forskerne en bloc, da sagen kom offentligt frem. Et af adelsmærkerne ved offentlig finansieret forskning er jo netop, at den skal komme samfundet og ikke særinteresser til gavn. Hemmeligholdelse og tavshedserklæringer synes at have den stik modsatte effekt, da de hovedsageligt er i magthavernes favor.

For mange forskere var sagen dog tilsyneladende langt fra enestående og således ikke noget at himle op om. En minister, der beder forskere om at holde mund, så hun kan bruge sine manipulerede tal, som det passer hende, er åbenbart ikke nok til at forarge forsker-Danmark.

Forargelsen overlod forskerverdenen og AUs ledelse i stedet til politikerne og kommentatorer. Og her blev ministerens miljøluskeri ikke det centrale, derimod et pres på Det Konservative Folkeparti og miljøordfører Rasmus Jarlov, som bed sig fast i en manipuleret tabel. Som bekendt viftede Lars Løkke med valgkortet og forsøgte derved at banke Konservative på plads. Og Liberal Alliance og Dansk

ESSAY

Læren af

Gyllegates problematiske aspekter for forskerverdenen må ikke fortrænges af ytringsfriheden for os alle. Det bør forskerverdenen og Aarhus U

Folkeparti bakkede ministeren op og undrede sig højlydt over partileder Pape Poulsen.

Flere borgerlige kommentatorer havde også travlt med at hælde galde ud over det lille borgerlige parti. Eksempelvis skrev lederskribenten i *Jyllandsposten* om Konservative: ”*Det angreb, som partiet har udsat miljø- og fødevarerminister Eva Kjer Hansen for, er ikke alene under al kritik. Det er et stykke politisk amatørarbejde, som skader hele det borgerlige Danmark*” (25. februar).

Det bemærkelsesværdige er, at opbakningen til Eva Kjer Hansen altså skete til trods for, at det på det tidspunkt var åbenlyst for ethvert tænkende væsen, at hun havde vildledt med miljøberegningerne.

Sektorforskningens indtog på uni

Måske skyldes forskernes tavshed, at store dele af sektorforskningen – der i høj grad handler om at betjene offentlige myndigheder – er lagt ind under universiteterne. Selvom ’sektorforskningen’ på universitetet proklameres at være uafhængig, så er armslængden til politikere ofte forsvundet, når det er et specifikt ministerium, der har bestilt produktet og således er den direkte arbejdsgiver.

Og noget tyder på – med Gyllegate in mente – at medarbejderne fra ’sektorforskningen’ er vant til begrænsninger i ytringsfriheden, og at universiteternes ledelser accepterer, at det er vilkårene, hvis de skal kunne indgå kontrakter med ministerierne. Hvis det er synspunktet, så viser det blot, at sektorforskningen ikke hører hjemme på universiteterne.

På et universitet bør enhver være garanteret forskningsfrihed samt retten til at offentliggøre sine forskningsresultater. Tys-tys-forskning hører til i private laboratorier og den militære industri. Universiteterne skal ikke være politikernes forlængede arm – deres opgave er at levere fri uafhængig forskning i international klasse til gavn for os alle. I den forbindelse kunne man godt ønske sig, at forskningssamfundet stod mere sammen, og at universitetsledelserne over hele landet sagde fra over for politikernes pres, således at det ikke er den enkelte forsker mod systemet.

Forskningsfrihed er et kollektivt ansvar

Det havde i sagen om Gyllegate klædt universitetsledelsen på Aarhus Universitet at have stået offentligt vagt om forskernes ret og pligt til at udtale sig, når de mente, at deres forskning var blevet misbrugt. Nu kan deres larmende tavshed i bedste fald blot ses som udtryk for bureaukratisk indifferens.

I et interview den 16. maj 2016 til *Politiken* taler en af de involverede forskere, professor Jørgen E. Olesen, om at komme i politikernes og mediernes gabestok: ”*Efterfølgende oplever man personligt at blive angrebet fra flere sider. Jeg ved, at mange af mine kolleger ikke vil gøre noget lignende igen. Jeg ved, at der er mange, der føler sig skræmt.*”

Kampen for forskningsfrihed og ytringsfrihed blev den individuelle forskers problem. Men den kamp kan aldrig være den enkelte forskers ansvar. Det er universiteternes opgave at beskytte de

Gyllegate

ies, for sagen eksponerer en alvorlig erosion af forskningsfriheden og universitets ledelse reagere på, for forskningsfriheden skal forsvares

akademiske medarbejderes forskningsretigheder.

Hvis man vil bevare fri forskning, bør man ikke forbyde forskere at udtale sig om deres forskning. Mundkurv er noget man putter på bidske hunde, ikke professorer! I Eva Kjer Hansen-sagen var mundkurven endog dobbelt, da forskerne end ikke måtte fortælle, at de havde fået mundkurv på.

Men i et demokrati bør alle forskningsresultater være offentligt tilgængelige for debat og kritik. Forskere skal kunne modsiges af andre forskere, og vi har alle som borger i et demokrati ret til at vide, hvilken forskningsbaseret evidens politikere bygger deres beslutninger på. Det er en vildledning af borgerne, hvis forskerne forinden er blevet trynet til at sige eller udlade at sige noget bestemt, eller embedsmændene bliver bedt om at fabrikere "kendsgerninger" til støtte for ministeren.

Derudover skal politikere undlade at presse deres embedsmænd til at fikle med forskningsresultater. Som det fremgår af et interview med flere anonyme embedsmænd (*Berlingske Tidende* 23. feb.), følte flere af dem, at Eva Kjer Hansen var meget opsat på at få forskernes resultater til at stemme overens med regeringens verdensbillede: "Der var en udbredt bekymring om, at vi ikke kunne stå på mål for fagligheden, fordi vi blev presset så meget til at levere noget politisk," udtalte en af embedsmændene.

Den form for armvridning af embedsværket bør vække afsky hos enhver folkevalgt politiker samt hos enhver demokratisk sindet borger.

Undergravning af ekspertviden: 'Partsindlæg'

Politikere bør også afholde sig fra at besvare forskeres kritik ved at søge at undergrave deres troværdighed. Kort inden sin afgang udsendte Eva Kjer Hansen en pressemeddelelse, hvori hun affærdigede et høringssvar fra en række forskere ved at hævde, at "hvis forskerne havde afleveret det her på universitetet, var de dumpet." Hvis I er uenige med mig, er det, fordi I er dumme!

Bevares, forskere tager sommetider fejl, fordi deres antagelser er midlertidige. Bedre data og bedre modeller hjælper dem til løbende at revidere deres hypoteser. Det driver videnskaben til at gøre fremskridt. Men at latterliggøre forskere, bare fordi de ikke deler ens verdenssyn, er bestemt en uskik.

I forlængelse heraf er det vigtigt, at politikere ikke blot betragter forskning på linje med vilkårlige holdningstilkendegivelser og politiske partsindlæg. Det er således med til at undergrave forsknings-samfundets troværdighed, når politikere gør forskeres bidrag til partsindlæg på linje med alle andres i faglige/saglige spørgsmål. Det gjorde Jakob Ellemann-Jensen (V), da han sagde, at der havde været "rigtig mange partsindlæg" i forbindelse med landbrugspakken, og at "man må også betragte forskernes udlægning som et partsindlæg." (*Berlingske Tidende* 15. april).

Men at betragte forskeres bidrag i denne sag som partsindlæg på linje med eksempelvis politiske holdninger er både uhensigtsmæssigt og direkte misvisende.

Forskningsresultater er jo netop karakteriseret ved, at de konstant har været udsat for kritisk efterprøvning af andre forskere. Og selvom forskning ikke er ufejlbarlig, så bundes den i mere end blotte "meninger". Enhver antagelse er udsat for teoretiske overvejelser og empirisk test blandt mange forskellige forskere for at nå frem til en korrekt forståelse af virkeligheden.

Videnskabssamfundet når efterhånden frem til en fælles enighed om, hvordan en række fænomener skal forstås. At denne enighed ikke er tilfældig eller beror på tvivlsomme tolkninger, ses alene af den store praktiske og teknologiske succes, som videnskaben beriger os mennesker med. Hvis videnskab og forskning blot drejede sig om sociale eller politiske partsindlæg, havde vi ikke været i stand til effektivt at bekæmpe sygdomme, konstruere maskiner, bruge computere eller rejse ud i rummet.

Ledelsens moralske pligt

I forlængelse af Eva Kjer Hansen-sagen har det været dybt bekymrende at være vidne til, at politikere fra blandt andet Liberal Alliance og Dansk Folkeparti i flere medier har givet udtryk for, at de er parate til at se på bevillingerne til de kritiske forskere, der af faglige grunde gik imod regeringens sminkede beregninger af miljøbelastningen. Denne form for magtarrogance nærmest skriger til himlen. I sådanne sager, hvor politikerne søger at kyse kritiske forskere, bør forskningssamfundet stå kollegialt sammen. Forskningsfrihed er ikke bare noget, vi har, men noget, der må forsvares.

Og så er det altså universitetsledernes pligt at beskytte deres menige forskeres forskningsfrihed, om det så er i kontrakter, eller når de i praksis bliver presset for at 'politiser' forskningsdata. Det er ledelsens moralske pligt at forsvare medarbejderne og slå fast med syvtommersøm over for offentligheden – herunder dem, som vil gøre forskning til 'partsindlæg' – at forskning handler om at generere viden. Uanset om det så kolliderer med ministerens, præstens eller sågar paven verdensbillede.

FORFATTERNE:

Jan Faye dr.phil. og lektor på afdelingen for filosofi ved Københavns Universitet og Claus Strue Frederiksen, Ph.d., tilknyttet Center for Informations og Boblestudier (CIBS) ved Københavns Universitet.

Ulla, hvad er 'kvalitet'?

Folketinget 17. maj

Når nu ministeren taler så meget om kvalitet og relevans som bevillingsparametre, vil jeg godt vide, hvordan ministeren egentlig definerer hhv. "kvalitet" og "relevans", samt om disse parametre kan og skal måles, når de skal indgå som de væsentligste faktorer i et nyt bevillingssystem?

Sådan havde **Jacob Mark (SF)** spurgt minister Ulla Tørnæs dagen før samrådet i Folketingets Uddannelsesudvalg. Og det kunne have været interessant at få ministerens svar på disse spørgsmål, som hun dog kun kort strejfede:

For hende er definitionerne brugs- og nytte-relaterede. Relevans handler om, at de studerende skal uddanne sig til jobs på arbejdsmarkedet. Og kvalitet i uddannelse handler om det brugsrettede, "at de unge får noget ud af at gå på universitetet" herunder at der "er høj kvalitet i de studerendes motivation, for det viser sig jo, at en stor gruppe ikke er stimuleret af undervisningen på universitetet", sagde hun, groft sagt.

Selve samrådet handlede indirekte om kvalitet og relevans, men formelt havde **Mette Reissmann (S)** indkaldt for at få lokket ministeren til med egne ord at fortælle, hvad der egentlig er ministerens "ambitioner og tanker" bag, at hendes embedsmænd i trekvart år har arbejdet på at opfinde et nyt bevillingssystem, og at hun så oveni vil have et privat konsulentfirma til at lave et "serviceeftersyn", der skal belyse, om regeringens mål faktisk understøttes af de eksisterende styringsredskaber:

"Hvorfor bliver styringseftersynet annonceret lige midt i overvejelserne om bevillingssystemet. Hvad ønsker ministeren selv med det", spurgte Reissmann. "Styringseftersynet er i og for sig fint nok. Afbureaukratisering kan gøre ting bedre, men i samme moment har Ministeren skrevet om dimensionering og beskæftigelse" (Altinget 12.april).

Under samrådet lykkedes det ikke Reissmann at lokke Tørnæs til at sige noget frækt. Ministeren holdt sig strikt til sit

talepapir, og hun sagde ikke noget, der rakte ud over det lidt, som ministeriet havde skrevet i en pressemeddelelse.

Hun ville således ikke ud med, hvad der står i opgavebeskrivelsen til konsulentfirmaet eller hvilket konsulentfirma, der skal lave opgaven: "Ministeriet er i gang med at overveje, hvordan det skal foregå".

Heller ikke et lusket spørgsmål om, hvorvidt det er ministerens ambition, at

der skal komme mere eller mindre styring ud af eftersynet, lokkede ministeren til noget frækt. Hun svarede retorisk: "Mit mål er en styring, som understøtter regeringens målsætninger, herunder at der bliver bedre match mellem uddannelse og job. Og hvordan opgøres så, hvad der er 'mindre styring' ..."

Hun indrømmede dog, at Finansministeriet sidder med, når eftersynet skal designes, men benægtede, at formålet er at

(Foto: Signe Alvarez)

spare: ”Der er ikke økonomi i øvelsen ...”

Til sidst – hvor det var klart for alle, at det samråd kom der ikke noget ud af – satte ministeren så sin trumf ind: ”Jeg ved godt, at Mette Reissmann vil trække på smilebåndet. Men – ved at låne en vending fra min departementschef – jeg vil sige, at ministeriet naturligvis vil finde ’en klog løsning’ ...”

På den måde blev oplysningsniveauet ikke højnet. Vi må væbne os med

tålmodighed, indtil et konsulentfirma afleverer sin rapportering, og indtil embedsmænd fra Uni-ministeriet og Finansministeriet har opfundet en ny bevillingsmodel – eller begge dele på samme tid.

Til samråd i Uddannelsesudvalget: For bordenden sad minister Ulla Tørnæs med sin styrelseschef Nils Agerhus til venstre og formanden for Uddannelsesudvalget Henrik Dahl (Lib.Alliance) til højre. På højre side var den eneste tilstedeværende Jens Henrik Thulesen Dahl (DF). Og på venstre sides opposition sad Jacob Mark (SF), Mette Reissmann, Jeppe Bruus og Christine Antorini (alle S).

Arbejdsliv i ub

- viser undersøgelse af work-life blandt engelske uni-ansatte. Og vip-personalet

De videnskabelige vipere og de administrativt ansatte tapere oplever deres arbejdssituation forskelligt. Forskellene på nogle faktorer er så stor, at man kan tale om parallel-universer med lille kontakt. Sådan lyder en konklusion på det engelske magasin THEs online-survey om arbejdsforholdene på uni.

► Otte ud af ti (79 pct.) af de engelske uni-lærere og -forskere synes, at de arbejder for meget. Kun hver syvende (14 pct.) synes det ikke. Blandt taperne er det under hver tredje (30 pct.), som synes, de arbejder for meget, mens næsten halvdelen (46 pct.) ikke synes det.

Stor forskel på tilfredshed mellem vip/tap

I THEs online-survey besvarede 2852 et spørgeskema, hvor der også var mulighed for at tilføje anonyme svar-tilføjelser.

Halvdelen af respondenterne var videnskabelige vipere og halvdelen tap-personale. På nogle faktorer er der så stor forskel på gruppernes svar, at man kan tale om parallel-universer med lille kontakt, konkluderer THE:

Mens under halvdelen (43 pct.) af viperne er tilfredse med deres løn, så er tre ud af fire (73 pct.) af taperne tilfredse (sammenlagt giver det en 59-pct.s tilfredshed). Også hvad angår arbejdsbetingelser viser der sig store forskelle, idet kun fire ud af ti vipere er tilfredse, mens det er otte ud af ti tapere. Forskellene forklares af vip-respøndenter med, at de er pressede af at skulle præstere mere og flere timer, end de bliver betalt for, for at nå deres opgaver, mens taperne har faste arbejdstider (Mens 89 pct. af viperne arbejder mere end kontraktens krav, så er det kun 57 pct. af taperne).

Men også hvad angår synet på lederne, er der stor forskel: Mens kun hver tredje vip er tilfreds med deres nærmeste (institut-) leder, så er to ud af tre tapere tilfredse. På samme måde med stedets strategier, hvor mindre end hver tredje

“ Jeg kan godt lide at undervise studerende fra forskellige erfaringer og baggrunde – voksne studerende er især en stor inspirationskilde for mig...

Forskningsassistent på stort London-uni'

► Men oplevelsen af lederens anerkendelse er vidt forskellig. Kun hver femte (21 pct.) vip synes, de anerkendes, mens over halvdelen (58 pct.) af taperne synes, de bliver det.

viper er begejstret, mens to ud af tre tapere er det. Lærere og forskere er altså tydeligt mere desillusionerede, hvad angår stedets management.

Tapere er mere stolte

Samlet viser det sig, at mens kun fire ud af ti akademikere vil anbefale deres arbejdsplads til andre, så er det dobbelt så mange blandt taperne: "Taperne er tydeligvis mere stolte af deres institutioner, og påskønner miljø og arbejdsbetingelser, mens viperne rapporterer om stor grad af travlhed og stress samt bemærkelsesværdig utilfredshed med ledelsen – hvilket kommer til udtryk i, at forbavsende mange blandt viperne kigger sig om efter et andet job", lyder THEs kommentar.

En anden anonym kilde peger dog på, at den større tilfredshed blandt taperne kan skyldes, at mange af dem har været ude i den private sektor, hvor de har oplevet værre arbejdsvilkår end på uni: "De lader sig ikke slå ud af voksende managementstil, bureaukrati eller målstyret filosofi på uni'. Derimod oplever Academics en løbende forringet situation, hvor standarder konstant eroderer, hvor der er rå rapporter om arbejdskulturer med chikane, og mobning ikke er usædvanligt".

“ Når jeg ser ledelsesteam'et længes jeg efter at gå på pension. HR ser på personalet som noget, der skal udnyttes fuldt ud og gerne til sidste blodsdråbe, udmattet. Den gode nyhed er, at de studerende er fine ...

Lærer på mellemstort uni' i nordvest

"Jeg føler ikke, at min ekstra indsats påskønnes, selv om jeg arbejder mere end 100 t./uge og er udmattet...", fortæller en anonym uni-lærer. Ikke overraskende fortæller undersøgelsen også, at langt over halvdelen af viperne synes, at deres arbejdsplads udnytter dem.

Arbejdstiderne er tilmed lettere stigende 2015 i forhold til sidste år (+2 pct.). Og der er anonyme indlæg, som taler om "et uæveligt højt overarbejde", som altså har negativ indflydelse på stedets stressniveau og deres helbred.

"Ubærlige arbejdstider, ringe work-life balance og tilknyttet stress er ikke overraskende på toppen af problemlisten. Desværre afslører survey efter survey år efter år, at voksende arbejdsbyrder og dårlig ledelse er løbende problemer – og alligevel gøres der ikke noget", konstaterer formanden for det engelske unilærerforbund UCU, Sally Hunt.

Arbejdslivet: Hver anden i usund balance

► Ni ud af ti (89 pct.) blandt uni-lærerne arbejder mere end deres kontraktforpligtelser, mens kun hver tyvende (5 pct.) mener, at der er rimelig balance.

► Og hver fjerde (28 pct.) oplever, at deres arbejdspligter ikke giver plads til en sund balance i arbejdslivet, mens mere end hver anden (54 pct.) oplever en sund balance.

► Hver anden (51 pct.) oplever, at deres arbejdsliv er usundt for deres helbred, mens hver tredje (33 pct.) ikke oplever en negativ indflydelse.

Sådan lyder online-svarene på en stor arbejdslivsundersøgelse med 37 states, som det engelske magasin THE har lavet blandt uni-ansatte.

“ Aldrig har jeg oplevet en sådan atmosfære med utilfredshed og frustration overfor ledelsesteamet, som skaber generel ulykkelighed. Forestillingen om 'at vi er alle fælles om det her' er lynhurtigt forsvundet, og jeg kan ikke se, hvordan ledelsen kan vinde goodwill tilbage ...”
Administrator i Skotland

Ledelse

- ▶ Hver sjette (17 pct.) mener, at deres topledelse performer godt. Omvendt mener seks ud af ti (59 pct.), at topledelsen performer dårligt.
- ▶ Under hver anden (44 pct.) mener, at deres nærmeste institutleder performer godt. Men et tilsvarende antal (44 pct.) mener modsat, at lederen performer dårligt.

Nogle af de anonyme indlægs tilføjelser giver strukturelle forklaringer på, hvorfor ledelserne performer dårligt. Der henvises til ”markeds- og ranking-motiverede politikker med konstante performancemålinger og målstyring”, eskalerende bureaukrati og ”standardisering som eroderer professionel ageren”, ”overdreven opmærksomhed om image og hype: bullshit-faktoren hvor enhver skal være ’verdensklasse’ eller banebrydende o.lign”.

Medbestemmelse

- ▶ Hver tredje (33 pct.), mener, at deres mening bliver hørt, men mere end halvdelen (54 pct.) oplever, at de bliver overhørt/ikke-hørt.

Medbestemmelsen har ikke gode vilkår mange steder, og herom er der mange klager fra anonyme: ”Direktiver og dekretter udsendes i en jævn strøm uden konsultering eller overvejelser over, om det er praktisk muligt at gennemføre dem.

En anden siger: ”Vi får skøre diktater, som dengang de ville fjerne vores papir og printere. Ingen spurgte os, for så havde vi da fortalt bureaukraterne, at vi behøver printere som videnskabelige instrumenter...”

Og en tredje siger: ”Medbestemmelse er komediespil. Min ledelse foregiver at høre vip'ernes mening om centrale spørgsmål vedrørende arbejdsvilkår og infrastruktur, men undlader at bruge disse indspil i deres endelige beslutninger”

Undervisning

- ▶ Blandt uni-lærerne viser det sig overraskende, at blandt dem, som underviser, oplever **fire ud af fem (80 pct.) personlig tilfredshed ved at undervise, mens kun hver tiende ikke oplever dette.**

Det står i nogen grad i kontrast til påstande om, at undervisere helst vil undgå at undervise, fordi forskning er mere meriterende.

- ▶ Og tilfredsheden står i kontrast til de faktiske betingelser, for **to tredjedele (66 pct.) oplever, at de ikke har tid nok til at forske, fordi forpligtelser med undervisning og administration tager for meget tid.**

Hvad angår de akademiske standarder blandt de studerende – efter at der er kommet mere åben adgang og studiefees på 9.000 pund – mener halvdelen af lærerne, at deres institution har indgået uholdbare kompromiser ved at lukke for mange ukvalificerede studerende ind. Og halvdelen oplever tilmed, at presset for, at de skal uddele højere karakterer, er vokset, fordi universitetet kan profitere på dette.

Og de peger også på, at den store indtægtskilde fra udenlandske studerende har en bagside. De erklærer, at hver tredje af de udenlandske studerende har for ringe et engelsk sprog til at kunne følge undervisningen.

KILDE: THE University Workplace Survey 2016 (4.2 2016).

Danmark: FORSKERUNDERSØGELSEN 2012

Den engelske survey for 2016 afslører, at arbejdsvilkårene er blevet strammet i forhold til tidligere.

I grove træk fortæller den nogenlunde det samme, som FORSKERforums undersøgelse viste om danske forhold i 2016, som var en udvidelse af undersøgelser i 1999 (Gallup), 2006 (Bo Jacobsen) samt 2009 (Vilstrup).

I FORSKERundersøgelsen 2012 indgik kun vip'ere (medlemmer af DM, Djøf, IDA, Jaf).

- ▶ Hvad angår arbejdstiderne, oplyste professorer, at de arbejder gennemsnitligt 50 t/uge, lektorer 46 t/uge, mens de løstansatte postdocere havde 41 t/uge.
- ▶ Til forskel fra den engelske undersøgelse fortalte FORSKERUNDERSØGELSEN 2012 om fordelingen på arbejdsopgaver. Lektorer og professorer brugte 15-19 t/uge på forskning, 13-15 t/uge på undervisning og 9-10 t/uge på administration (ud af arbejdsugen på 46-50 t.).
- ▶ Og blandt respondenterne oplevede knap hver tredje (30 pct.), at deres undervisningsbelastning gik ud over opfyldelsen af deres øvrige arbejdsforpligtelser (fx forskningen). Hver anden mente, at de brugte for meget tid på administration.
- ▶ Hver tredje oplevede sig som så stresset, at det gik ud over arbejds- evnen.

Endelig afslørede undersøgelsen utilfredshed med lønnen, grundlæggende fordi lærerne/forskerne ikke oplever, at deres høje arbejdstider på 46-50 t/uge belønnes efter fortjeneste. Og professor- og lektor-gruppen har samtidig den fornemmelse, at den sammenlignelige gruppe af statslige kontorchefer er løbet fra dem lønmæssigt.

KILDE: Se forskerforum.dk
– FORSKERUNDERSØGELSEN 2012

De store danske uni'er har Horizon-succes

Danske universiteter er blandt Europas bedste til at få midler fra EU's store Horizon2020-program

Der plejer ikke at være rød-hvide flag i toppen af internationale ranglister over de bedste universiteter. Men en ting er vi faktisk gode til: at suge penge ud af EU's kasse med forskningsmidler.

I de seneste opgørelser over projektbevillinger fra EU-forskningsramme-programmet Horizon 2020 ligger KU, DTU og AU helt i top på listen over, hvor mange forskningsmidler der er givet til enkeltinstitutioner. KU er helt oppe som nr. 5 – kun overgået af fire engelske top-universiteter – og DTU og AU ligger også godt til som nr. 14 og 21.

Målt i klingende mønt har de tre universiteter på opgørelsestidspunktet i april trukket henholdsvis 73, 42 og 37 millioner euro hjem fra Horizon 2020-programmet, der startede op i 2014.

Til gengæld for de store danske universiteters Horizon-succes ser det lidt sværere ud for de mindre. AAU og SDU har hentet henholdsvis godt 14 og 10 millioner euro fra programmet, mens CBS og RUC har taget 3,5 og 1,4 millioner hjem. Relativt set på hjemtaget med antallet af forskningsårsværk på universiteterne er de små universiteters hjemtag også væsentligt mindre.

KU-vicedirektør: Både penge og anerkendelse

Det luner i kassen, når den danske regering sparer, og de lokale ledere indskærper over for forskerne, at hullet skal lukkes af eksterne midler, og især gå efter EU's store pengetanke.

Penge er altid godt, men at ligge højt på Horizon-modtagerlisten er ifølge KUs vicedirektør for forskning, Kim Brinckmann, mere værd end blot den usle mammon. Det vidner om forskernes internationale konkurrenceevne og tæller højt på prestige-barometeret.

”For mig at se er der sket et skifte i forhold til tidligere EU-rammeprogrammer. Horizon 2020 handler både om penge og anerkendelse. Det har fået en større prestigemæssig værdi at modtage Horizon 2020-midler, også fordi konkurrencen om midlerne i Europa er blevet meget større,” siger han.

Koncentration: De institutioner, der har modtaget flest Horizon2020-midler opgjort i april 2016, ligger næsten alle i Nordvesteuropa. (Bemærk dog, at mange universiteter herudover får bevillinger gennem større forsknings-samarbejds-organisationer, fx Max Planck Gesellschaft.) Kilde: EU.

KU's store succes i Horizon 2020 skyldes især programmerne i kassen 'videnskabelig topkvalitet'. Det er først og fremmest de meget prestigefyldte ERC-bevillinger, der uddeles af Det Europæiske Forskningsråd til forskere med særlig videnskabelig 'excellence', og så de såkaldte Marie Curie-bevillinger, der gives som støtte til udveksling af forskere mellem universiteter.

Udfordringer med "samfundet"

Er der succes på de naturvidenskabelige områder, så har KU blot hentet 12 af et samlet hjemtag på 74 millioner euro i 7 programmer med fællestitlen 'Samfundsudfordringer'. Og det er ikke helt godt nok, erkender Brinckmann.

”Der har Danmark et uudnyttet potentiale, hvor vi skal blive bedre til at skabe samarbejde med andre forskere, erhvervslivet og omverdenen generelt. Vi bør også kunne præstere bedre i programmet for 'Industrielt lederskab', særligt i forhold til områder som nanoteknologi samt informations- og kommunikationsteknologi”.

Han vurderer, at en af udfordringerne for KUs forskere er i endnu højere grad at indtænke 'impact' – altså effekten af forskningen, i Horizon 2020-ansøgningerne.

KU: Forskningens støtteapparat fredet

KU har de seneste år oprustet meget i forhold til ansatte, der støtter forskerne i deres bevillingssøgning. Med det nuværende ansættelsesstop kommer der ikke til at ske yderligere ansættelser, men omvendt vil støttefunktionerne ikke blive ramt af afskedigelser.

”Vi skal fremover tiltrække endnu flere midler til universitetet. Så det vil være usmart at fjerne nogle af de medarbejdere, der hjælper med til det,” forklarer vicedirektøren, der mener, at mængden af hjemtagne Horizon 2020-midler afhænger af både forskningens og støttefunktionernes kvalitet.

lah

Horizon: De våde paradigmer styrer fortsat

Horizon 2020 lagde angiveligt op til stor tvær-fakultær fest. Men humaniora og samfundsvidenskab holdes stadig udenfor

Horizon 2020 – EU's store forskningsprogram – skulle være et opgør med det markante natur- og sundhedsvidenskabelige fokus. Humaniora og samfundsvidenskabne skulle inddrages som partnere i en lang række tværvideenskabelige projekter. Sådan lød det ikke mindst fra den tidligere EU-kommissær for forskning **Máire Geoghegan-Quinn**, da hun lancerede Horizon-programmet.

Men det har været svært at leve op til de fine intentioner. I en analyse, foretaget af foreningen Science Europe i slutningen af december, fremgår det, at mindre end 7 procent af projekterne i søjlen 'Samfundsudfordringer' inddrager samfundsvidenskabelig eller humanistisk (SSH) forskning. Og når det endelig sker, modtager SSH-forskningen i gennemsnit kun 16 procent af midlerne.

Det er altså fortsat de våde naturfaglige, medicinske og tekniske fags paradigmer, som styrer, mens de tørre fag må slås om smulerne i periferien.

For lidt HUM i kommissionen

Ifølge **professor Kirsten Drotner**, som er **formand** for den Videnskabelige Komité for Humaniora under Science Europe, skyldes problemet i høj grad organiseringen i EU-Kommissionen, der administrerer og uddeler Horizon2020-midlerne.

"Der mangler folk med humanistiske kompetencer blandt dem, der sidder og skriver udkast til arbejdsprogrammer. Der er helt få folk ud af mange hundrede. Så man har ikke nogen, der kan spotte: hvordan kan man udnytte Art og Humaniora, for man kender ikke videnskaben".

Samtidig mener Drotner ikke, der bliver lyttet nok til de rådgivende videnskabelige paner, der er tilknyttet programmet.

"For hver af de syv søjler i 'Samfundsudfordringer' sidder der nogle rådgivende paneler, hvor der nogle gange sidder humanister. Men deres anbefalinger bliver kun i ringe omfang taget op og taget videre. Så Kommissionen under-udnytter det faglige indspil, der er lagt op til. Og når først programudkastet er skrevet i Kommissionen, kan programkomiteen ikke lave de store ting om. Så der er nogle strukturer i organiseringen, arbejdsrutiner

og traditioner, der gør, at det er vanskeligt at få vision til at møde virkeligheden."

Forskere er ikke inspirerede

Hans-Christian Koie Poulsen, specialkonsulent i Fakultetsservice på KU-hum, arbejder med at hjælpe forskere med ansøgninger til blandt andet Horizon 2020. Han oplever som Drotner, at Kommissionen ikke lever op til sine intentioner, når det gælder inddragelse af HUM og samfundsvidenskab.

"Man havde nogle ideer i Kommissionen om, at det skulle være med i alle projekter. Men lige fra starten var der meget tendens til at lave de nye calls i forlængelse af, hvordan man hidtidig havde gjort det, og rådføre sig med de samme folk. Så man har ikke kunnet stimulere forskere til arbejde sammen tværfakultært," fortæller han.

På KU har der således heller ikke været den store succes med at få skabt deltagelse i tværfakultære Horizon 2020-projekter.

"Det at skulle arbejde på tværs af landegrænser kan være en stor udfordring. Men skal det være på tværs af fakulteter, er der også udfordringer i traditioner. På KU lancerede vi nogle virkemidler internt for at øve folk i at arbejde tværfakultært. Der var mange, der viste sig interesserede i små projekter. Men at tage skridtet til at gøre det på tværs af landegrænser er noget helt andet. Skal italienske ingeniører til at tale med humanister i København – det bliver meget komplekst".

Lav succesrate

Horizon 2020 har et enkelt program med titlen 'rummelige samfund', der særlig er tiltænkt hum- og samf-videnskaberne. Men netop dette program har en meget lav succesrate på blot 5-6 procent – både for danske og for andre ansøgere.

KU-vice direktør Kim Brinckmann vurderer den lave score som udtryk for, at der generelt er færre midler på dette område, og derfor er der relativt flere ansøgere til netop denne EU-program.

"Finansieringen af hum og samf er overordnet hårdt ramt i Europa. Og når pengene bliver små nationalt, søger forskerne hen til Horizon. Derfor påvirkes

succesraten negativt. Problemet er så blot, at hvis succesrater bliver alt for små på bestemte programmer, kan det være ødelæggende for programmet."

lah

KU: Interviewtræning af ansøgere

Det er ikke helt tilfældigt, at KU har haft stor succes med at tiltrække Horizon 2020-bevillinger i programkategorien 'videnskabelig topkvalitet'. På Humanistisk Fakultet foregår der et systematisk arbejde for at få forskerne kørt i stilling til bevillinger.

"Der er tre typer call hvert år. Så sørger vi i god tid for at få annonceret ud til institutleder og centerledere: Nu skal vi igen tænke os om – hvem vil vi have indstillet? Hvis for mange søger, som ikke har cv'et, spilder det både deres tid og vores ressourcer. Men de, der søger, får god støtte. Vi investerer simpelthen ressourcer i de ansøgninger. Fordi konkurrencen er så hård, ved vi godt, at det skal være gennemarbejdet, og man skal kunne overbevise et kritisk publikum," fortæller **specialkonsulent på KU-hum Hans-Christian Koie Poulsen**.

Som et led i den støtte er KU begyndt at bruge et hollandsk konsulentfirma, der træner forskerne, når de skal til samtaler i EU-kommissionen.

"Vi får trænet dem, som Kommissionen inviterer til Bruxelles til interview, i at kunne svare på spørgsmålene. Vi laver prøveinterviews hjemme, men vi har også eksternt konsulentfirma i Holland, der har noget ekspertise. Når man først er inviteret til interviews, er chancen for at få bevillingen fifty-fifty, og med udsigt til at hente 10-15 millioner, vil de fleste institutledere gerne spendere en flybillet til Amsterdam".

ENGLAND: Uni-lærere truer med strejke

To ud af tre medlemmer af uni-fagforeningen UCU har stemt for at true med to dages punktstrejker og efterfølgende arbejds-efter-reglerne. Det skulle foregå 25-26. maj op til eksamen, som følges op af, at man skal nægte at tage overtimer og frivillige ekstravagter i den kommende eksamenstid.

Truslen er fremsat efter at arbejdsgiverne kun gav et marginalt forbedret løntilbud på 1,1 pct. lønstigning for 2016-17. Det kaldes "fornærmende ringe", for fagforeningen krævede 5 pct.

Fra UCUs talsmænd hedder det: "Arbejdsgiverne må gå tilbage til forhandlingsbordet med et meget forbedret tilbud, hvis de vil undgå markante forstyrrelser for studenterne i de kommende måneder. Vi er normalt hensynsfulde overfor de studerende, men med arbejdsgivernes udspil har vi intet alternativ til punktaktioner".

Omvendt har arbejdsgiverne truet med lockout af enhver, som deltager i strejken.

UCU har beregnet, at der er sket en tilbagegang i reallønnen for de menige på 14,5 pct. over de sidste seks år. (THE 12. maj).

London: Hemmelige superlønninger

Kings College' ledelse nægtede for tre år siden at oplyse lønningerne for de 125 højstlønnede ledere og professorer. Alle lønninger over £100.000 (975.000 kr.) blev hemmeligholdt med henvisning til, at der var "en reel og overhængende fare for, at det kunne skade Kings College' interesser".

Til sidst måtte universitetet dog frigive data efter at sagen havde været igennem en appelret, fordi hemmeligholdelse var i strid med den engelske offentlighedslov, der taler om "legitime offentlige interesser i gennemsigtighed og åbenhed" ud fra, at der var tale om offentlige bevillinger. Og det viste sig så, at den højstbetalende var chefen for forvaltningen, som hæver ca. £185.000 (1.8 mio. kr.) årligt.

Men appelrettens afgørelse var alligevel en halv sejr for ledelsen på Kings, for nu er der nemlig ikke bare 100 men 260 ansatte, som tjener over £100.000.

En talsmand for ledelsen siger, at man har gennemført tre års retssager for at "beskytte vores ansattes rettigheder" og at det havde været delvis succesfuldt. Lønninger er "personlig information og kan være kommersielt sensitiv information".

De tre års retssager har kostet Kings næsten 2,5 mio. i advokathonorar og salærer (THE 12. maj).

Karolinskas superstjerne fuskede

Paolo Macchiarini var verdenskendt forsker i regenerativ medicin, som i 2010 til 23. marts 2016 var ansat på Karolinska Institutet i Stockholm. Han blev rekrutteret til at forske i avanceret luftvejskirurgi. Han fik stor international omtale for at have gennemført vellykkede transplantationer fra afdøde patienter og i 2011 gennemførte han verdens største transplantation af et kunstig plast-luftrør.

Men han blev endnu mere berømt og berygtet, da han af kolleger på Karolinska blev anmeldt for at have løjet om sine meritter i sit CV. Herefter måtte Karolinska benævne ham "seniorforsker" i stedet for "gæsteprofessor". De fire kirurgkolleger havde allerede i 2014 klaget over hans forskningsrapporteringer, men det blev afvist af Karolinskas ledelse, som havde rekrutteret ham.

Men i maj 2015 og januar 2016 sendte svensk tv granskende udsendelser om hans luftvejs-operationer. De afslørede, at hans rapporteringer udelod at registrere negative følger af hans operationer. Og så viste det sig, at han havde udført forsøgsagtige operationer på patienter, som ikke led af livstruende sygdomme. Og nogle af patienterne led en pinefuld død.

Kritikerne: Problemet ved topstyring

I Sverige har sagen udløst stor debat om top-management, fordi Macchiarini blev håndplukket af ledelsen udenom en kollegial bedømmelse. Da der så indkom kollegiale klager over hans aktiviteter, dannede de samme ledere vognborg og afviste alle anklager. Først da der kom en ekstern undersøger – som i øvrigt blev modarbejdet af topledelsen – konstaterede mindst tre tilfælde af grove fejl i protokoller,

hvor der skete forskønnelse af patienters tilstand, kom der lidt skred i sagen. Men undersøgeren blev dog modarbejdet af topledelsen, som arrogant omgjorde hans konklusion med henvisning til "nye oplysninger" (august 2015). Men til sidst måtte ledelsen give sig.

Da den sidste tv-udsendelse var sendt i januar 2016 med klare beviser og luftige forklaringer fra hovedpersonen, kom Karolinskas rektor dog under stort offentligt pres. Han måtte tage sin afsked med henvisning til sit "svigtende judgement". Forskningsdekanen havde været mest impliceret i rekrutteringen og måtte også gå. Nobelpris-komiteens general-sekretær måtte også trække sig i april, fordi sagen havde skadet hans anseelse.

I marts blev Macchiarini fyret, anklaget for grov forskningsfusk, som nu udredes i 15 tilfælde samt en politiefterforskning. Han afviser anklagerne som falske.

Karolinskas ry har fået en skramme og det har topledelsen også fået. Den konstituerede rektor sammenfatter forløbet: "Man skal ikke lade sig forblinde. Karolinskas ledelse har har lært, at vi skal være mere forsigtige, når vi rekrutterer internationale topforskere. Havde man tjekket CV-fejlene ordentligt, var man blevet mistænsksom. Vi har lært, at det vigtigste ikke er spektakulære eksperimenter, og at man aldrig må kompromisere på kvalitet og etik" (til norsk FORSKERforum maj).

De stædige klager fra Karolinska har fået en whistle-blower pris fra Transparency International – Sverige

Kina: Den skrøbelige elite

Konkurrencen om at komme ind på USA's superuniversiteter er nærmest en fornøjelig badetur sammenlignet med at komme ind på Peking Universitet. Der er 300.000 ansøgere til 100 studiepladser.

Men de, som kommer igennem nåleøjet, ender ofte med at være forvirrede, desillusionerede og ligefrem selvmordstruede, fordi de er fanget mellem at please familiens traditions-forventninger på den ene side og at tage de personlige omkostninger ved være unique og kvalificere den absolutte akademiske elite på den anden. Som en del af det akademiske hører traditionsbruddet i at leve op til vestlige kulturstandarder, som ligger i forskerverdenen.

Det skriver KU-antropologen Susanne Bregnbæk i sin ph.d., som nu er udkommet som bog ("**Fragile Elite**", **Stanford, marts 2016**). Hvordan har de det egentlig med at have nået toppen af pyramiden i det mest konkurrenceorienterede studie-system – som deres forældres eneste barn, spørger hun. Hun har undersøgt modsætninger og presset i at tilhøre den kinesiske studie-elite ved fieldstudier og nær-interviews med 60 kinesiske studerende, i Kina og udenlands.

Studie: Partner blokerer kvinders karriere

Det er slet ikke moderskabet og børn, som forsinker og gør kvinders karriereveje svære. Det er ufleksible og ikke-akademiske partnere. Hvis kvinder skal booste deres akademiske karriere ved udlandsophold og ved at sig til knytte internationale forskningssamarbejder – som kan kaste flere citationer af sig – så skal de finde sig en akademikermænd...

Det peger et internationalt survey over 13.000 Academics i 10 lande på. En af forfatterne, Kathrin Zippel, er fellow på Harvard forklarer, at problemet er, at ikke-akademiske mænd er svære at overtale til udlandsophold og lign., fordi det vil forstyrre deres karriere: "Partnere er langt mindre transportable end børn".

Det viser sig da også, at solokvinder uden børn har større samarbejde internationalt.

Forfatterne bemærker som en yderligere begrænsning, at survey'et kun omfatter den privilegerede gruppe kvinder, som er blevet i Academia, og ikke dem som forlod karrieren p.g.a. work-familie-konflikter. (KILDE: Zippel m.fl.: **Gendered patterns in international collaborations in Academia**, **Crossmark 2015**).

INTERVIEW

Alien'ering

"Der er i de seneste tyve år sket et drastisk skred i betingelserne for kundskabsproduktion på universiteterne. Forskningspolitikkerne og forvalterne styrer med krav om relevans og nytte. Det har resulteret i en generationskonflikt mellem de unge forskere, som synes, 'de gamle' stiller for høje krav til den akademiske 'frihed' og 'autonomi'. De unge har nemlig aldrig oplevet tidligere tiders 'akademiske selvstyre', men er opfostret i et system med bestemte krav til indtjening og levering. 'De gamle' – dem over 50 år – har derimod de friere rammer i gamle dage som reference", forklarer den svenske **professor i idehistorie Sven Widmalm**.

"De unge kommer ind i forskerkarrieren med idealer om at skulle fremme viden, som er intellektuelt spændende, og som er positiv for samfundet. Men de bliver hurtigt 'alieneret': Deres idealer møder relevanskrav og instrumentalisme; de havner i en verden med fremmedstyring, som de må tilpasse sig. Man kan derfor ikke bebrejde de unge, at de ikke kræver de traditionelle akademiske standarder, for de har aldrig kendt dem i praksis! De er tvunget til at søge mod forskningsfelter med penge, mod at skrive korte meriterende artikler, mod kun at bruge kræfter på de, som fremmer karrieren osv."

Nye succeskriterier med honnørord

Widmalm har lavet en analyse af den svenske forskningspolitik fra 1970-2015 og beskriver, hvordan instrumentalisering, relevanstænkning og konkurrence langsomt har sneget sig ind som normaltilstand. Og det har umærkeligt ført til et andet kundskabsideal:

"Relevans, nytte og økonomi bliver i stigende grad de dominerende kriterier. Fagområder (fx humaniora) og forskningsarter (fx grundforskning) tvinges til at retfærdiggøre sig ud fra disse kriterier. Men det har store konsekvenser for den akademiske frihed og indebærer en videnskabsmæssig uddynding med store omkostninger for demokratiet og for samfundslivets kulturelle aspekter".

Hans analyse af retorikken bag forskningspolitikken afslører, at forskningspolitik slet ikke formes efter eksperterens analyser eller udrædninger, men derimod ud fra systemets og politikeres

Relevans, nytte og økonomi bliver i stigende grad de dominerende kriterier. Det er en videnskabsmæssig uddynding med store omkostninger for demokratiet og for samfundets kulturelle aspekter

Sven Widmalm

'fortællinger' om problemer – understøttet af økonomers påstande om 'nødvendigheds politik'.

"Reform-kravene pakkes så retorisk ind i signalord om 'verdensklasse', 'udfordringer', 'konkurrence' og 'innovation' garneret med traditionelle akademiske honnørord som 'frihed' og 'kvalitet' ..."

Barbarisk og uciviliseret politik ...

Den danske regering pønser på at indføre et relevans-kriterium i bevillinger til uddannelser med en slags beskæftigelses-taxameter – med belønninger til fagområder med høj ansættelsesgrad (fx økonomi eller visse ingeniørfag) og straffe til andre (fx humaniora og nogle fag på samf).

"Et sådant planlægningsfokus med tilhørende styringsmodel baseret på kandidaters beskæftigelsesgrad er en udynamisk og kortsigtet model uden forståelse for det klassiske universitets kreative og kritiske potentiale. Betoningen af jobegnethed – at markedet bestiller, og uni leverer – undergraver universiteters rolle som fornyere af samfundets vidensbase", svarer Widmalm.

"Bortset fra, at en sådan ultra-liberal model er politisk ansvarsflugt, fordi politikkerne ikke vil prioritere, så er den model barbarisk og ikke et civiliseret samfund værdigt, fordi politikkerne overlader den akademiske verden til økonomisme og markeds-kriterier ..."

jø

Se næste side:
Retorik med honnør- og signalord

Retorik med honn

”Retorikken i forskningspolitik er særdeles interessant. Politik-mageri går i stigende grad ud på at skabe ’fortællinger’ om problemer og dermed skabe grobund for, at politikerne og bureaukraterne kan lave reformer. Vi har en rationel forestilling om, at problemer identificeres analytisk, og at løsninger skabes med bidrag fra eksperter. Men vi ser flere og flere eksempler på, at systemet skaber en fortælling

Uni-ledernes rolle: Management eller talsmænd for os?

Sven Widmalm oplever, at der er spirende protestlommer, som forstår det betænkelige i instrumentaliseringen af forskningen. Karolinska-skandalen med den italienske stjernekirurg Macchiarini, der blev afsløret i livsfarlig patientforskning, har været opklarende for mange. Skandalen eksponerer systemfejl med stærk topstyring, elitetænkning, målstyring og eksterne succeskrav, hvor faglighed er tilsidesat.

Men professoren har ikke noget svar på, hvordan academia får forklaret politikerne, at de er på et forkert spor, for det er to verdener med dårlig kontakt: ”Men forskerverdenen må selv påtage sig sit ansvar. Internt er vi individualiserede i et ekstremt konkurrencesystem. For at modgå dette overfor politikerne kræves der en fælles forståelse blandt forskerne om, at uafhængig vidensproduktion skal have autonome betingelser. Og det må academia så plædere for offentligt”, mener han.

”Og så handler det om akademisk lederskab. Alt for mange ledelser på uni’erne opfører sig som managers og laver management, som systemet kræver. Men vi er nødt til at have ledelser, som står op som repræsentanter for det akademiske, ikke mindst ved at sige politikerne og bureaukraterne imod, så politikerne tvinges til at overveje, hvad de gør. Lederne må optræde som talsmænd for sektoren og for academia, hvorved de i øvrigt også får forskerverdenens tillid”.

om et problem, og at løsningen kan være sådan og sådan”, lyder analysen fra den svenske idehistoriker **Sven Widmalm**, der har studeret den svenske regerings strategier og politiske signaler:

”Og det viser sig, at reform-krav i stigende grad IKKE er baseret på ræsonnerende analyser af virkeligheden. De formes derimod af politikeres og forskningsforvalteres krav om bestemte politiske løsninger, ofte støttet på økonomers påstande om ’samfundsøkonomiske nødvendigheder’. Politisering bliver dermed en ’sproghandling’ med ’fortællinger’, hvor politikernes eller systemets gentagne påstande forandrer og former ’virkeligheden’, selv om realiteterne slet ikke er sådan.”

Politik skabes ikke på ekspertfakta

Widmalm har lavet en analyse af den svenske forskningspolitik fra 1970 og analyseret sammenhænge mellem den forskningspolitiske retorik og den faktisk førte forskningspolitik. Han har nærstudert ”forskningspropositioner” – betænkninger med forskningspolitiske markeringer og strategier – som skiftende svenske regeringer har lavet hvert 3-4 år.

Historisk påviser Widmalm, at forskningspolitikken i stigende grad formes som sådanne påstande/fortællinger, som markerer et ændret kundskabssyn og nye krav til universitetet: Hvor det tidligere skulle arbejde i velfærdssamfundets interesse – med demokratiske og dannelsesfordringer – så er kravet nu, at det skal rette sig mod markedskrav, typisk ud fra signalordet ”relevans”.

Skabelsen af de politiske strategier og planlægning har ikke nødvendigvis rod i fakta og analyser, men i fortællinger. Systemet producerer godt nok rapporter, som skal legitimere reformer. Men hvis fakta ikke stemmer overens med de politiske ønsker/fortællinger, ignoreres fakta – systemet fortsætter uanfægtet planlægning mod sine mål, forklarer Widmalm.

Han giver et eksempel på ignorering af ekspert-fakta fra den svenske debat om folkeskolen, helt parallelt til den danske debat om det samme: De svenske

SÅDAN SKABES FORSKNINGSPOLITIK. Statslig planlægning

også af politikeres ’fortællinger’ om, hvad der

regeringer arbejder stædigt frem mod bestemte politiske løsninger på trods af faktisk viden. Regeringen ønskede (som reaktion på svenske PISA-placeringer) en reform, hvor eleverne fx tidligere skal have karakterer. Men da evidens og eksperter frarådede dette, var det helt irrelevant for ministeren, som herefter bare sagde: ”Alle ved jo, at karakterer virker...”

Gennemgående: Teknik-determinans

Historisk konstaterer Widmalm en successiv udvikling, hvor politikernes og forskningsbureaukratiet i stadig højere grad tror på en teknik-determinisme med en stærk betoning af teknikkens og opfinders rolle som samfundsforandrende kraft. Det er en rød tråd i videnskabssynet.

”Det svenske socialdemokrati – som i høj grad har været regeringsbærende i Folkhemmet – har haft forestillinger om videnskaben som et demokratisk og velfærdspolitisk redskab, men har også en forståelse af forskningspolitik som teknikpolitik. Denne fikse ide er en af grundpillerne i velfærdsstatens og senere i den neoliberale forskningspolitik. Den anden grundpille er forestillingen om, at især naturvidenskabelig og teknisk forskning driver samfundsudviklingen. Det er det, som skaber vækst og velstand”.

Teknikdeterminismen har så spillet forskellige rolle op gennem tiden.

Op til 1980’erne blev forskning beskrevet som et nationalt velfærdsprojekt med vækst, kultur og demokrati, og i 1989 indgik tilmed etiske spørgsmål som følge af naturvidenskabens stærkere påvirkning af miljø og samfund.

Den borgerlige minister Per Unckels proposition fra 1992 var også skrevet på samme figur, men her blev humanioras særlige rolle udpenslet som dannelsesfag og som noget, ”der hjælper os til at forstå, hvor rationalitet ikke slår til”. Humaniora var et dannelsesprojekt, som følger en anden logik end de andre discipliners videnskabelige rationalitet.

1995-2005: ’Innovation’

Fra 1996 starter de statslige forsøg på at styre og på at relevans-styre

Honør- og signalord

ing skabes ikke bare af eksperters problemanalyser, men er problemer og hvad de vil have reformeret

I forskningspolitikken bruges slagord og standardfraser som "verdensklasse", "udfordringer", "konkurrence" og "innovation". Men også de traditionelle honnørord som "frihed", "kvalitet" og "langsigtet" og "langsigtet"

Sven Widmalm

forskningspolitikken. Her opstår forestillingerne om triple helix/mode2. Det betød, at forskellige former for vidensproduktion (grundforskning, anvendt forskning og innovation) og forskellige vidensproducenter (universiteter, sektorforskning, konsulenter m.fl.) skulle flyde sammen, og have samme gyldighed.

"Her slår også strategier om tværvidenskabens betydning igennem, og det er et klart signal om, at forskningen skal være mere problem- og relevans-orienteret. Og ikke mindst er det også her, at det nye fixbegreb 'innovation' som samlebegreb for lidt af hvert introduceres for alvor", forklarer Widmalm.

"Det indvarsler det nye kundskabssyn, hvor universitetets hovedopgave er 'at producere løsninger på store udfordringer', som de defineres af det offentlige og af den private sektor. Universitetet instrumentaliseres. Og forskningsteknokrater inden for innovation mener, at den statslige styring især må sætte ind med tvangs-innovation, fordi markedet ikke selv formår at formidle samarbejdet mellem erhvervsliv og forskere. Kynisk sagt sker der det, at da EU har forbudt industristøtte, så gives den skjult på nationalt plan via 'innovations-tilskud'."

2004 - Markedsføringsretorik

Fra 00'erne ses klart et forandret kundskabssyn, hvor forskningspolitikken i stigende grad bliver et redskab for erhvervs politik, og hvor "relevans" helt enkelt skal definere politisk sanktioneret kundskabsproduktion på universitetet.

Og de seneste propositioner har handlet om forskning og innovation med et klart instrumentalistisk kundskabssyn.

Markedsføring af forskning har indført et uheldigt kundeperspektiv: "Voksende krav om erhvervsrelevans og henvisninger til fagområdets 'beskæftigelsesgrad' forskyder kundskabsbegrebet. Det undergraver universitetets rolle som fornyere af samfundets kundskabsbase, når succeskriteriet for det moderne universitet groft sagt bliver, at vi skal være leverandører af, hvad markedet bestiller".

Og innovations-retorikken er skærpet siden 2004 med en stadig mere entydig nyliberal markedsføringslogik: "Her bruges slagord og standardfraser som "verdensklasse", "udfordringer", "konkurrence" og "innovation". Men også de traditionelle honnørord som "frihed", "kvalitet" og "langsigtet" fik en slags retorisk smitteeffekt, men det er slagord, for igen: Ordene er ikke en ræsonnerende sammenfatning på en saglig analyse", mener han.

(Overført på Danmark passer karakteristikken af 00'erne nogenlunde. Dengang var den danske scene fx domineret af Globaliseringsrådets konkurrence-retorik).

Alarmistisk retorik ændrer kundskabssyn

"Reform-retorikken opererer med alarmistisk retorik med signalord og fraser som kundskab, produktionsfaktor, forædlingsværdi, konkurrence, globalisering, innovation o.lign. Retorikken er markedsføringsprosa, ikke mindst fordi den bygges op om fortællinger snarere end analytiske ræsonnementer".

Og i den seneste (socialdemokratiske) proposition slås budskabet fast, så enhver forstår det: "Her er der ingen modsætning mellem grundforskning og anvendt forskning, forskning skaber vækst og konkurrencekraft, kvaliteten må højnes, innovation er endemålet", forklarer Widmalm.

Der indbygges i stigende grad bedømmelsesmekanismer som bibliometriske mål eller økonomisk tiltrækning. Og når systemet samtidig erklærer, at grundforskning og anvendt forskning er samme sag, og samtidig afsætter store

beløb til "strategisk forskning", som uni skal udvikle i samarbejde med industrien, er det også en sproghandling, der virker som en selvopfyldende strategi.

"Og for at understrege budskabet, så understreges værdien af den individuelle skaberkraft i retorikken. Videnskabshistoriens store mænd hyldes, og der uddeles priser til forskere med særlige talenter. Der bruges en uvederhæftig retorik, som afslører en forestilling om, at forskning kan drives på samme måde, som når man køber spillere i professionelle fodboldklubber eller besætter roller i film ..."

jø

KILDER:

Sven Widmalm: Kun(d)skabssamhället (in: Öberg m.fl.: 'Det hotade universitetet' (DIALOGOS marts 2016).

Humanioras rolle?

"Med de voksende krav om relevans og instrumentalisering skabes et andet kundskabsideal. Og i den proces nedprioriteres de kritiske videnskaber og humaniora. Humaniora er næsten forsvundet fra den offentlige sfære, fordi den ikke passer ind i den herskende diskurs. Men det er ikke sådan, at der sker en egentlig økonomisk udsultning; humaniora er tålt – som en slags repressiv tolerance – men MAN taler ikke om den", siger Widmalm.

Idehistorikeren er dog noget kontroversiel blandt humanister i Sverige, fordi han – selv humanist – mener, at humanioras krise er delvis selvfor-skyldt: Ved sin passivitet og tro på egen betydning har man ikke formået at skabe forståelse for humaniora-fagene.

"Man vitaliserer ikke humaniora ved at kræve det klassiske tilbage. Lige nu ser vi derfor en bevægelse hen mod et innovations-paradigme, hvor man påtager sig rollen som problemløsende – på samme måde, som samfundsvidenskaberne groft sagt har gjort siden 1950'erne."

jø

Vicevært i verdens s

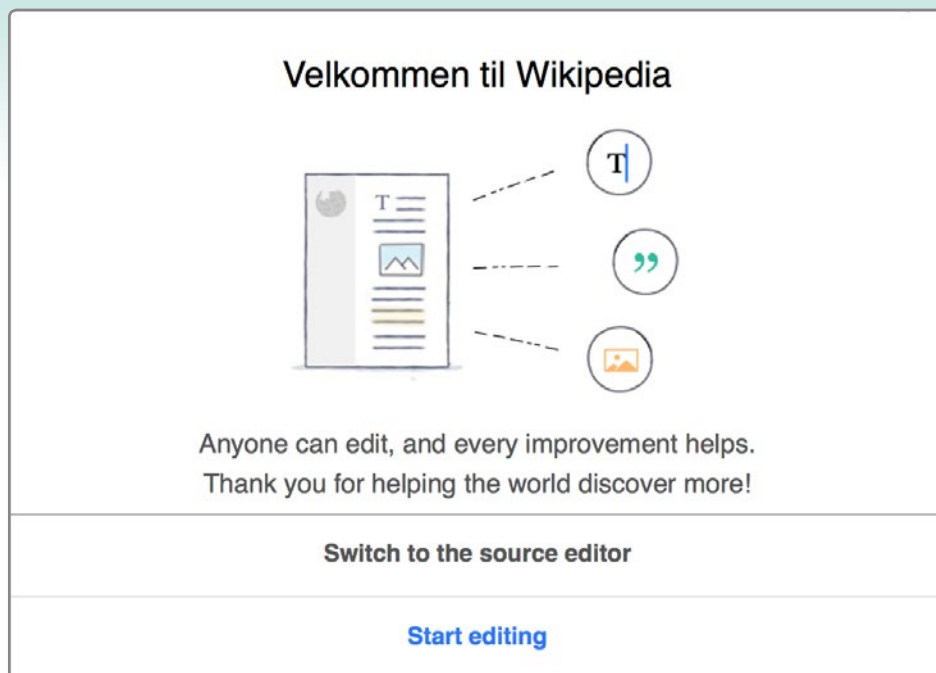
DTU-forsker bruger mange timer af sin fritid som en af de mange frivillige, der opbygger vidensbasen Wikipedia.

I august 2005 skrev **Finn Årup Nielsen** en artikel til den danske Wikipedia om mordet på Oluf Palme. Han gjorde den offentlig en halv times tid efter midnat. Præcis 30 minutter senere havde artiklen undergået sin første redigering. Brugeren Heelgrasper rettede et par sproglige fejl og præciserede nogle forhold omkring dommene mod den mord-mistænkte Christer Pettersson.

Siden er beretningen om Palmemordet blevet udbygget og justeret 510 gange. Langt de fleste af Finn Nielsen selv. Seneste gang han var inde at redigere artiklen, var i februar i år, men det bliver næppe den sidste.

Wikipedias brugerhierarki

En wiki kan redigeres af hvem som helst, der er koblet til internettet, men kun når man er registreret med IP-adresse. Bidragyderes kan således lokaliseres i hvert indlægs historik (se bjælken i toppen af Wikipedia-siden). Enkelte kontroversielle artikler/temaer kan være semibeskyttet; dvs. låst for bidrag fra IP-adresser. Alle kan bidrage til at bekæmpe vandalisme, og brugere der er blevet erfarne inden for wiki-procedurerne kan vælges til administratorer, som kan slette artikler, blokere brugere og beskytte artikler. Der er p.t. 27 administratorer på den danske Wikipedia. (kilde: Wikipedia).

”Der er jo mange synsvinkler på den sag, og det er sjovt at forsøge at aggregere dem. Og der kommer stadig nye ting. Der mangler stadig at blive lavet noget, for eksempel om politi-sporet. Nogle har klaget over at der mangler en tidslinje. Der er en del man kan fortsætte med. For nyligt kom der en dansk bog om mordet, og det sjove er, at når jeg ser på nogle formuleringer i bogen, virker det som om, forfatteren har læst wiki-artiklen,” fortæller Finn Nielsen.

Den mest tålmodige vinder

Går man ind på fanen, der viser diskussionen omkring artiklen, ser man, at særlig relevansen af nogle mord-teorier fremsat af Stasi faldt en anden bruger – wikipedianer – for brystet. Han har slettet passager, som så er blevet genindsat af Finn Nielsen og andre brugere efter behørig argumentation.

”I de diskussioner vinder den, der er mest tålmodig eller har det bedste argument. Jeg synes, der er rimelig modtagelighed for argumentation i de diskussioner, jeg har været involveret i,” fortæller han.

Finn Årup Nielsen er seniorforsker ved DTU-Compute, og så er han bestyrelsesmedlem og sekretær i foreningen Wikimedia Danmark. Foreningen er et såkaldt 'chapter' af Wikipedia Foundation, som er den organisation, der står bag driften af Wikipedia og andre Wiki-sites.

Men foreningen skal nærmest forstås som en støtteforening omkring Wikipedia. Den har ingen særlig redaktionel magt, ud over det, som alle andre brugere har eller kan få.

”Det er meget essentielt at foreningen og Wikipedia Foundation ikke forsøger at redigere, for det friholder os for at være ansvarlig for, hvad der bliver skrevet på sitet,” forklarer Finn Nielsen.

Men det betyder langtfra, at anarkiet hersker på Wikipedia.

Intern justits hos sandhedens vogtere

”Du kan godt gå ind på artiklen om Lars Løkke og skrive, at han er fascist, men der vil hurtigt være nogen, der redigerer det tilbage igen. Så vil du formentlig få en advarsel, og gør du det igen, vil din IP-adresse blive blokeret i en tidsperiode.”

største videns-hær

Wikipedia kan på nogle kontroversielle og politiske felter blive en kampplads for fortolkninger. Men hvis nogle går ind og ødelægger en Wikipedia-artikel med vilde, udokumenterede påstande og ytringer, kaldes det i wiki-terminologien for **vandalisme**. Måden, det bliver opdaget på, er typisk ved at skribenter, der har bidraget til artiklen, og andre særligt interesserede, får meldinger, når der ændres i artiklen. På den måde findes der hold af ”vogtere” i forhold de fleste artikler.

Bruger-hierarkiet i Wikipedia er en lang liste over funktioner og rettigheder i en ikke-stringent rækkefølge. Nederst er uregistrerede brugere uden konto, der identificeres ved deres IP-adresse. De har lov til at redigere i ikke-beskyttede artikler. Næste skridt er at få brugernavn, og herfra kan man så rykke op og få forskellige patruljantrøller. ”Patruljanterne” er dem, der kigger igennem, hvad brugeren skriver. Blandt de øverste i systemet er dem, der kan slette brugere og blokere IP-adresser.

Finn Årup Nielsen har selv rettigheder til at oprette nye konti, og så er han ”**autopatruljeret**”: hans artikler ikke er på listerne over nye artikler, der skal kigges igennem af patruljanterne.

Vicevært-arbejde

At være wikipedianer er et arbejde, der aldrig bliver færdigt. Skriver man en artikel, skal man løbende forholde sig til de redigeringer, andre foretager. Og så kommer de artikler, man selv får lyst til at redigere, og hvis fortsatte liv man måske også engagerer sig i.

”Der kan være lidt vicevært-arbejde over det. Jeg har tendens til at lave en masse små redigeringer. Typisk i weekenden. Men det er forskellige hvordan folk arbejder. Nogle gange tager jeg artikler af min overvågningsliste. På den engelske

Wikipedia er der altid masser af redigering, så den kigger jeg ikke længere på. Men på den danske er der ikke specielt meget,” siger Finn Årup Nielsen.

Han har tidligere skrevet om sig eget videnskabelige felt – neuroscience – primært på den engelske Wikipedia, som i sagens natur er der, man finder de mest omfattende artikler og den højeste faglige specialisering.

Men det er dog mest på den danske Wikipedia, han befinder sig, og med emner, hvor han som udgangspunkt blot har almindelig lægmands-viden. I øjeblikket arbejder han på en artikel om et maleri af guldaldermaleren C.W. Eckersberg, hvilket er led i et samarbejde med Statens Museum for Kunst, der med wikipedianernes hjælp forsøger at udvide samlingen af kunsthistoriske artikler på Wikipedia.

For Finn Årup Nielsen først og fremmest en hobby: ”Det er som at læse en bog, løse sudoku eller kryds-og-tværs. Lidt samme forhold. Men så er det måske også det med, at man bidrager til at skabe et værk, der bare vokser og vokser.”

Wikipedia som sandhedsvidne

To forskningsstudier, publiceret i 2014, har forsøgt at teste kvaliteten af Wikipedia som videnskilde. Og de to studier kommer paradoksalt nok ud med modsatte konklusioner.

I en artikel i sammenlignede nogle forskere Wikipedias artikler om de 10 mest almindelige helbreds-mæssige lidelser med tilsvarende peer-reviewed videnskabelige kilder. Undersøgelsen viste, at der i 9 af de 10 valgte Wiki-artikler var uoverensstemmelser i forhold til det videnskabelige materiale. Konklusionen kom ganske tørt: vær forsigtig med at bruge Wikipedia til at besvare spørgsmål om behandling af patienter (The Journal of the American Osteopathic Association, maj 2014).

Den næsten modsatte konklusion kunne man læse i et andet tidsskrift, hvor en række forskere inden for farmakologi havde sammenlignet Wikipedias beskrivelse af en række medikamenter med tilsvarende beskrivelser i farmakologiske opslagsbøger. Analyserne viste en akkuratess i Wikipedias beskrivelser, der lå på 99,7 procent i forhold til de trykte bøger. Her var forskernes konklusion, at Wikipedia var en præcis og omfattende kilde til medicinsk information for medicinstuderende på bachelorniveau. open access-tidsskriftet Plos One i september 2014

lah

Insister på at skrive b

Monografier modarbejdes af artikeltællinger – og det er en underkendelse af den ypperste akademiske markering, mener Ödül Bozkurt

Midtvejs i karrieren og godt overbebyrdet får jeg pludselig en ny professionel bekymring: Hvad hvis jeg aldrig får skrevet en bog? Og med det mener jeg en "rigtig" bog – en monografi, flere hundrede sider, som jeg selv har udformet, og hvor mine egne ideer og tanker får fuldstændig frit spil. Som sociolog gemt væk på et management-institut indrømmer jeg gerne, at mine data er både anekdotiske og tendentiøse. Business og management er ikke ligefrem blege for at skubbe akademiske traditioner til side i fremskridtets navn. Men selv inden for management studies har de store mestre skrevet *big books*, hvori de fremsætter deres store tanker.

Vi andre redigerer bøger. Det kan hænde, at vi skriver lærebøger. Men det er altså de færreste, der nogensinde skriver en monografi.

Men det er svært at lave et ordentligt fagligt indspark i debatter, hvis ikke man har lov at argumentere grundigt for sine ideer i bogform

Ödül Bozkurt

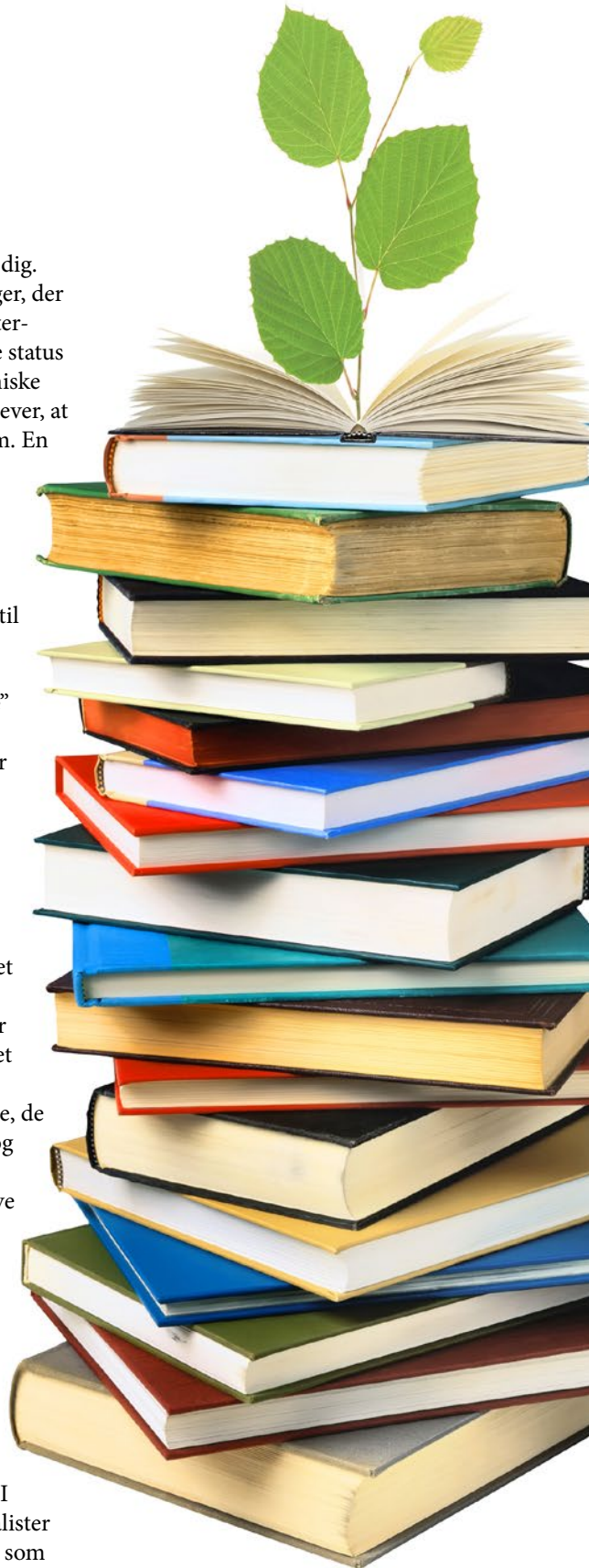
Den første indlysende årsag til dette, er, at forskningsevalueringens system af belønninger og sanktioner aktivt modarbejder, at vi skriver bøger. Fokuseringen på de magiske fire udgivelser per person er fuldstændig blind for, at et bogprojekt er langt mere komplekst og tidkrævende end nogen som helst anden form for akademisk produktion. Regimets fetisch er tidsskriftartiklen (dog er det ikke alle tidsskrifter, der tæller), og der findes et hav af kvalitetsindikatorer. Men uden tilsvarende for bøger anses bogprojekter ofte for at være en risiko. Når erfarne kolleger antyder, at din idé om at skrive en bog måske ikke er det mest befordrende for din karriere, har de empirisk set oftest ret,

men derudover prøver de at skåne dig.

Tilmed er det vist sådan, at bøger, der formidler akademisk forskning, efterhånden ikke længere nyder samme status i det, vi opfatter som vores akademiske fællesskaber, da man sjældnere oplever, at folk faktisk læser og diskuterer dem. En af grundene er, at det er vanskeligt at anvende monografier i den resultatorienterede undervisning, der drives ud fra forestillingen om *learning outcomes*, hvor monografier ofte præsenterer unikke og til tider idiosynkratiske perspektiver. Det siger sig selv, at der ligger en udfordring i, at docere den "rigtige" læsemængde til optimering af studentertilfredsheden, når det gælder monografier.

Hvad skal vi gøre? Juble over endelig at komme af med en så gammeldags konvention, når nu de, som rent faktisk har skrevet bøger, generelt beskriver det som en temmelig sjælefortærende oplevelse? Her vil jeg sige, at jeg for det første er bekymret over fraværet af akademiske eksperter i tidens "store debatter". Det kan gerne være, de hives ind til et radioprogram i ny og næ, eller bliver bedt om et citat til lokalavisen. Men det er svært at lave et ordentligt fagligt indspark i debatter, hvis ikke man har lov at argumentere grundigt for sine ideer i bogform.

Den akademiske stemme har alle dage været sagte i forhold til den journalistiske, når det gælder mange af de store samfundsspørgsmål, men det, jeg ser nu, ligner en total eliminering. I stigende grad inviterer man journalister med store, opsigtsvækkende bøger som hovedtalere ved akademiske konferencer,

alt imens vi forskere fylder vores Twitter-feeds med henvisninger til samme bøger for at underbygge vores forskning. Når jeg er bekymret over, at den offentlige debat udviser så meget slagside i retning af populære udgivelser, skyldes hverken forfængelighed eller misundelse.

Men vigtigere er, at der er noget grundlæggende værdifuldt, der går tabt, når vi ikke længere skriver akademiske bøger. Man kan skrive nok så mange artikler, men det bliver aldrig til et *oeuvre*, sådan som det er tilfældet med bøger, hellere ikke hvis de strækker sig over lige så mange sider. Efterhånden er artikelformatet så standardiseret, at der stort set ikke er tale om andet end skabeloner udfyldt med resultater. Med bogen derimod får man plads til at folde sig ud. Pointer kan gentages så ofte – med ironi, humor, skepsis og nuancer – at de bliver hængende hos læseren. Og forfatterens tænkning udvikles i takt med, at bogen bliver til.

Jeg er ikke udelt begejstret for Orhan Pamuks bøger, men indledningen til hans postmoderne roman *“Det nye liv”* er ret genial: *“En dag læste jeg en bog, og hele mit liv var forandret.”* Det er genialt, fordi det virker så surrealistisk og samtidig genkendeligt. Netop det perspektiv gør tanken om at skrive en bog så tillokkende eventyrligt. Det vil føles som et svigt over for mig selv, hvis ikke jeg kaster mig ud i det.

FORFATTEREN: Ödül Bozkurt er lektor ved instituttet for business og management ved University of Sussex, UK.

KILDE: THE 21-04-2016 i Martin Aitkens oversættelse

Efterlysning: Akademiske boganmeldelser

Fra England begræder LARS FISCHER, at uni'er og forlag modarbejder anmelderiet, som er drastisk på retur

Som historiker har jeg et godt kendskab til de tidsskrifter, der beskæftiger sig med akademias mest ringeagtede område, nemlig humaniora. De har aldrig givet noget økonomisk afkast, og de fleste har altid været afhængige af stor selvudnyttelse af dem, der er med til at drive dem videre. Men hvor det drejer sig om deres anmeldelsesvirksomhed, er der i hvert fald tale om et stort behov for at gribe ind, hvis man vil undgå, at hele foretagendet går hen og bliver formålsløst.

Anmeldelser har ikke længere nogen værdi i karrieresystemet. I England indgår anmeldelser ikke længere i forskningsevalueringen Research Excellence Framework (REF). Institutter, der stirrer sig blinde på REF-ratings og bevillingsindtægter, er derfor mindre villige til at støtte de forskere, som endnu gider anmelde. Der sættes ikke ressourcer af, hvor mange amerikanske universiteter fritager de forskere i tidsskriftsredaktioner fra undervisningsforpligtelser og desuden tilbyder administrativ støtte. Før i tiden tilbød institutterne i det mindste at dække portoomkostningerne til udsending af anmeldereksemplarer!

Anmeldergerningens faldende status betyder desuden, at færre gider. En stadig tungere byrde flyttes over på dem, der fastholder engagementet. Ligesom det i øvrigt sker med førsteårsundervisning, så overgår anmelderfunktionen i stigende grad til ph.d.-studerende og de juniorforskere, som måtte have behov for at få tilført publikationslisten et par titler i en fart. Meget ofte gør de det strålende – men effektiv anmeldervirksomhed kræver virkelig, at man kan sit kram, og det kan indvirke negativt på den overordnede kvalitet, hvis man hele tiden lader anmeldelserne overgå til uerfarne. Og så bliver det endnu nemmere at afvise, at foretagendet i det hele taget stadig har nogen værdi.

Som om det ikke var nok, så er tidsskrifter også holdt op med at beholde det fysiske bogeksemplar, som de har modtaget til anmeldelse. Men en del forlag er blevet meget nærige. For nylig hørte jeg om flere tilfælde, hvor man ikke længere vil udlevere anmeldereksemplarer

i det hele taget i fysisk format. Anmeldere skal nøjes med elektroniske udgaver, og det forekommer helt urimeligt, for der er da en vis belønning i tilfredsstillelsen i at sidde med et fysisk eksemplar af selve værket.

Løsningen er indlysende: Forlag, som nægter at udlevere anmeldereksemplarer, får ganske enkelt ingen anmeldelse. Og her må vi være solidariske – boykot forlag, som ikke giver ordentlige betingelser. Når det er sagt, har jeg selvfølgelig forståelse for, at e-bogens og open access-publiceringsens stigende udbredelse betyder, at betingelserne forandrer sig. Hvordan vi bedst skal håndtere det, er noget, vi bør diskutere i en solidarisk atmosfære med samtlige de involverede parter.

Alt imens vil kolleger, som nedprioriterer anmelderiet fordi de bruger deres tid på at fabriksproducere artikler, paradoksalt nok være de første til at indrømme, at det stadigvæk er gavnligt at kunne henvise til en håndfuld gode anmeldelser. Men væsentligere er, at (gode) anmeldelser og oversigtsartikler fortsat er af uvurderlig betydning, når forskere skal holde sig ajour med litteraturen og diskussionerne inden for deres felt. Desuden kan anmeldelser for de studerende udgøre en praktisk introduktion til ellers svært forståelige emner og debatter.

Jeg er klar over, at ikke alle vil være enige med mig. Men hvis vores hævdevundne anmeldelsespraksis virkelig skal til at forsvinde, er det så ikke bedst, at det sker som følge af en bevidst prioritering? Dens undergang bør ikke blot være et tilfældigt resultat af en række ellers uforbundne trends, hvoraf mange i sig selv næppe er ønskelige.

FORFATTEREN: LARS FISCHER er undervisningsstipendiat ved University College London. Desuden fungerer han som anmeldelsesredaktør ved tidsskrifterne *The German Quarterly*, *Jewish Historical Studies* og det nye *H-Music: H-Net Network Music in History*, som går i luften i foråret.

KILDE: THE, den 7. januar 2016 i Martin Aitkens oversættelse.

‘FORSKERforum pinligt for os forskere

Hermed en kommentar til de to læserbreve i seneste nummer: "Omtale af RUC" og "FORSKERforums skingre tone" (maj 2016). Jeg er fuldstændig enig: Bortset fra lederen, som altid er sober og konkret, er bladet en uhyggelig blanding af fakta og holdninger, uunderbyggede skandalesøgende vinkler og en journalistisk stil på linje med BT og Ekstrabladet. Det er pinligt for os forskere at have sådan et blad, som på ingen måde kan ses som repræsentativt for os – og her mener jeg ikke for vores holdninger, men for vores tilgang til fakta og ordentlig research. Jeg er flov over bladet, og der er ikke en eneste af de kolleger på KU, som jeg har drøftet det med, der ikke er enig med mig.

Eksempler fra det seneste nummer:

I artiklen "**Varsel: Mere politisk styring af uni**" skrider den indledende hypotese om, at det varslede serviceeftersyn på universitetsområdet måske vil føre til mere kontrol, til at blive beskrevet som virkelighed og få tilknyttet en underliggende magtfuldkommenhedsmotivation, som heller ikke underbygges.

I artiklen «KU og SDU: Lukning af fag» er man så forhippet på den "kritiske vinkel", at det sker på bekostning af fakta og præcision. Der videregives et rygte om, at "3-4 småfag på SDU

(herunder kinesisk og russisk) [står] over for lukning.» Men det er mange år siden, Russisk blev lukket på SDU, og allerede i januar 2015 udmeldte SDU officielt, at de bliver nødt til at lukke Kinesisk, Arabisk og Spansk. Desuden omtales planer om et absurd udvidet Mellemøststudier på KU, incl. Hebraisk, Tyrkisk, Balkanstudier, Polsk, Arabisk, Persisk, Russisk. Her sammenblandes planer om hhv. Øst-europastudier og Mellemøststudier. Det er uklart, hvad der menes med, at KU's ledelse har lavet en "skjult reform", og hvad der afsluttende insinueres: "Det var underligt nok også nogle af disse miljøer som mobiliserede mest sympati..."

Personfiksering frem for fokus på sagen har være fremherskende igennem længere tid i Esben Lunde-Larsen-hetzen, som har været ude af proportioner og præget af fejl og manglende viden, og den findes også i maj-nummeret, som i stedet for objektivt at beskrive ministre og embedsmænds udsagn og handlinger går efter dem som personer:

Ulla Tørnæs er en "svag minister", Agnete Gersing er kendt som "hardcore økonom", "tre Gyllegate-embedsmænd" bliver hængt ud i en hel artikel, der ikke formår at formulere noget overordnet

problem, og endelig kritiseres "de meget lidt stuerene i den ekstremistiske lobby omkring Bæredygtigt Landbrug" for deres personlige korrupsion og dårlige moral, frem for at blive objektivt analyseret som en interesseorganisationen.

I artiklen "**KU Praksisudvalget frikendte Esben**" er det uklart, hvor der er tale om hhv. citat/gengivelse af Heine Andersens synspunkter og redaktionel tekst. Er det journalist Jørgen Øllgaard, der er ekspert i, hvad det er normalt at stille som krav i afhandlingens konklusioner, og er det hans analyse, der viser, at praksisudvalget "bagatelliserer"? Det er desuden forkert at konkludere om praksisudvalgets præmis: "at der gælder forskellige praksisser om plagiat og citationer inden for forskellige forskningsområder, underforstået at der er flydende standarder på teologi." Nej, udvalget fastslår, at der gælder forskellige praksisser, og underforstår ikke noget om, at praksis er flydende på teologi til forskel fra på andre forskningsområder.

Jeg vil gerne understrege, at jeg er enig i vigtigheden af mange af de sager, FORSKERforum tager op. Politisk kontrol og målstyring af vores område, manipulation med/undertrykkelse af

SVAR:

Tak for dit meget kritiske indlæg, som har mange aspekter. Redaktionen skal nøjes med at komme med nogle generelle bemærkninger til den redaktionelle linje:

Det er redaktionens ambition kritisk at formidle aktuelle nyheder og information fra det faglige og forskningspolitiske område, herunder at tage kontroversielle sager og spørgsmål op med relation til sektoren og til de menigt ansatte her. Det er så også en journalistisk ambition at gøre det nærgående og skarptvinklet, så vigtige spørgsmål eksponeres klart, samtidig med at fakta selvfølgelig skal være i orden.

Du skriver, at du er enig i vigtigheden i mange af de sager, som FORSKERforum tager op, men klager så over *måden* og

formen. Man kan altid diskutere overskrifter, ordvalg og vinklinger, og det kan dissekeres, som du gør.

Det er imidlertid en journalistisk og redaktionel arbejdsbetingelse, at det i praksis ikke er muligt at lave et kritisk fagblad ud fra dine underforståede præmisser om at være "pænt" og "objektivt". Hvis det skulle være afsættet, vil bladet skulle baseres på formelt skriftligt materiale, pressemeddelelser, ledersers og ledes officielle proklamationer osv. Det ville ikke fortælle om det underliggende og kontroversielle.

Vigtig politik og beslutningsprocesser foregår nemlig bag lukkede døre, og det er stort set umuligt at få kritiske kilder til at

stå frem (hvorimod man kan få nogle til at underhåndsinformere). Hvis bladet altså må forlade sig på officielle kilder, vil det være umuligt at lave nærgående artikler - jf. eksemplet med den tilsyneladende upolitiske udmelding om "serviceeftersyn", som altså har rigtig mange underliggende lag.

Når du taler om personfiksering, så tages beslutninger af personer og ikke af et anonymt system eller af "nødvendighedens politik". Derfor er politikere, embedsmænd og ledes handlinger og baggrunde vigtige at beskrive. Derfor skrives der kritisk om sektorens ledere, som tager kontroversielle beslutninger. Derfor afslørede FORSKERforum Esben Lunde

forskningsresultater, nedskæringer, nulstilling af optag, lukning af fag osv. skal afdækkes og kritiseres. Og der sker virkelig afgørende ting for tiden. Det er *måden*, FORSKERforum gør det på, der er kritisabel. Det bør være meget mere præcist og faktabaseret, fremlægge viden og argumenter på sober vis.

Vil I ikke nok gøre bladet til et seriøst forum for forskere? Find evt. inspiration hos søsterpublikationer, som fx. i Norge: www.forskerforum.no

Og hvis ikke I vil det: Vil I så ikke svare mere udførligt på, hvorfor i alverden den nuværende tilgang ses som befordrende for noget som helst set fra forskerstandens perspektiv? Det er ikke noget svar, at skrive, at der altid vil være nogle, der «af den ene eller anden grund er kritiske over for bladets linje», og at «i bladet må temaer gerne behandles lidt skarpvinklet» (noget af en eufemisme).

Måske skulle I invitere nogle flere med til jeres redaktionsmøder? Det virker, som om det er en meget lille redaktion med et meget partikulært syn på, hvad dette blad skal være.

Lektor Tine Roesen, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, KU

Larsens uddannelsesbaggrund i Bibel-instituttet og hans mulige citatfusk (det, du kalder "Esben Lunde-hetzen"). Derfor blev der gået tæt på Eva Kjer Hansen og hendes embedsmænd i Gyllegate. Derfor beskrives den nye departementschef Agnete Gersings baggrund og holdninger. Osv.

På samme måde bør markante organer i samfundet ikke beskrives tonløst og "afpolitiseret". CEPOS er fx superliberale og Bæredygtigt Landbrug er en ekstremistisk lobby.

Vi håber du har forståelse for vores redaktionelle valg.

FORSKERforums redaktører

LÆSERBREV

Helmuth Nyborg: 'Tag en tudekiks

Jeg læste med betydelig forståelse de læserbreve i sidste nummer af FORSKERforum (Nr. 294, Maj 2016), der beklagede bladets skingre tone og revolverjournalistik. Den er dog ikke ny. Gå blot ind i arkivet, slå op under helmuth nyborg, læseren finder straks et skrigende enøjet jagtgevær.

I samme nummer fortsætter FORSKERforum nemlig den årelange hetz imod min forskning, denne gang under titlen "Helmuth Nyborg Frikendt ...". Her holder FORSKERforum endnu en gang mikrofonen for "Psykologiprofessor og eks-institutleder Jens Mammen .." som "var chokeret ..." efter dommen. De tre landsretsdommere havde nemlig ikke forstået et suk, og det havde UVVUs advokat heller ikke.

Omvendt forstår Mammen, at der nu hersker kaos om de videnskabelige standarder; afgørelsen er grotesk; det er en sort dag for de videnskabelige standarder; konsekvenserne er uoverskuelige; og nu er der frit spil for videnskabelige fuskere.

Mammen siger endvidere, at forlaget Elsevier, som trykte artiklen *The Decay of Western Civilization*, ikke havde lavet en selvstændig efterprøvning, for her "... lod man bare Nyborgs venner om at kommentere kvaliteten" – og den limpind gik landsretten sågar helt ukritisk på.

Det ville have klædt FORSKERforum og professor Mammen at fortælle sandheden, som er, at forlaget anonymt nedsatte en selvstændig komite med fire af verdens førende forskere på området, som efter måneders arbejde uafhængigt af hinanden kom frem til, at der ikke var tale om videnskabelig uredelighed – efter at de havde indforskrevet og efterregnet data! Resultatet publiceredes med navns nævnelse som en *Editor's Note* med link til data i *Personality and Individual Differences*, det tidsskrift, som oprindeligt publicerede artiklen. Jeg tror godt man kan regne med, at forskere af den kaliber næppe sætter deres gode navn på spil ved offentligt at godkende fusk. Forlaget ville da heller ikke trække artiklen tilbage, som ønsket.

Denne artige historie mere end antyder, at den chokerede ex og FORSKERkanonen nu burde nedlægge våbnene, erkende det totale nederlag, og tage en Tudekiks. Se at komme videre med jeres egne liv, og skån fremover alle os andre for flere løgne og mere spild af kostbar forskningstid.

**Helmuth Nyborg, Prof. emer., dr. phil.,
AU (1968-2007; derefter nægtet
emeritus-status)**

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

Precariatet sniger sig ind

I Canada ryger ph.d. og fuldtidsunderviser Andrew W. Robinson ud af middelklassen, hvis han tager (selvbetalt) sommerferie

Jeg har en timeløn på 30 canadiske \$ (150 kr.). Og det ser ud til, at jeg i skatteåret 2015 måske lige når at kravle op på laveste trin i Canadas middelklasse. På grund af lav indtjening var jeg forrige år berettiget til HST (skattereduktion for lavindkomstgrupper, red.). Selv om jeg arbejder på fuld tid som universitetslærer med ansvar for at uddanne og vejlede ca. et tusind studerende, er jeg efter canadiske forhold altså officielt fattig. Det siger noget om, hvor meget man værdsætter undervisning på Ontarios universiteter.

Man skulle tro, det var en selvfølge, at jeg tilhørte middelklassen – jeg har trods alt en ph.d. og har undervist i mange år. Og der ville heller ikke være så meget tvivl, hvis bare jeg var fastansat. Men det er jeg ikke. Jeg er precariøs fysiker, stykker et fuldtidsarbejde sammen ét semester ad gangen ved at påtage mig enkeltmoduler. Det har jeg efterhånden gjort i 5 år. Jeg tjener det halve af, hvad mine fastansatte kolleger gør, og en tredjedel af en professor. Derudover får jeg ingen pension, og de få frynsegoder, jeg får, er latterlige i sammenligning med mine fastansatte kolleger. Men jeg laver nøjagtig det samme...

I de seneste tre år er min løn faldet i realværdi, inflation indberegnet. Det samme kan man ikke sige om de fastansattes løn. Min hårdt tilkæmpede stigning på 1,5 procent over tre år forduftede med det samme, da man satte parkeringsafgiften op med 5 procent allerede ugen efter, at mine kontraktforhandlinger var afsluttet. I samme periode er canadiske studerendes brugerbetaling steget årligt med det maksimalt tilladelige gennem tre år, og det er mere end inflationen. Ifølge universitetsledelsen skyldes dette "forhøjede undervisningsomkostninger", uden at man på nogen måde har gjort sig umage for at forklare, hvori disse forhøjelser består.

Jeg har mulighed for at undervise højest to forløb per termin – efterår, vinter

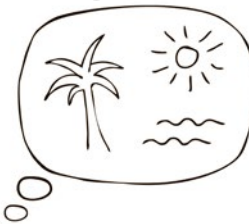
og sommer. Det giver mig en indtjening på C\$6.750 (34.100 kr., red.) per modul à 4 måneder. (Jeg får en smule ekstra, hvis jeg skal stille og rette en studerendes sygeeksamen, men ikke noget hvis jeg stiller opgaven, og den studerende ikke dukker op. Det sker deprimerende tit).

Pengene er de samme uanset klassestørrelse, og mine klasser tæller i gennemsnit 200 studerende – dobbelt så mange, som de fastansatte skal dække, og de tjener alle C\$100.000 om året helt fra begyndelsen af deres ansættelse.

Jeg er altså buffer for de fastansatte, så de kan passe deres forskning og komme videre i karrieren. Det er altså *win-win* for instituttet, når den større institution, man er en del af, udnytter sådan nogle som mig. Færre studerende og mindre undervisning.

Universitetet tjener også stort på mig. I det seneste år har jeg undervist ca. 1.000 naturvidenskabs-, ingeniør- og IT-studerende. Jeg har regnet ud at universitetet i brugerbetaling og tilskud får ca \$2 mio. ud af det – hvoraf min løn udgør 2,2 procent.

Der er selvfølgelig andre udgifter til drift men lad os generøst antage, at udgifterne udgør 70 pct. af de to mio. kr. – dvs. at 28 pct. eller en halv mio. dollars er "profit". Og så siger ledelsen, at der ikke

er råd til at fastansætte mig? Til gengæld er der penge til flotte prestigebygninger.

Frier? Glem det. Min undervisning er helårs. Jeg får højst en to-tre dage mellem karaktergivning på det ene forløb og forberedelse til det næste. I år holder jeg selvbetalt fri i juli og august. Det er min første ferie i fem år. Hvis jeg var fastansat, var jeg sikret retten til ferie.

Når jeg nu holder fri i løbet af sommeren, ryger jeg formentlig ud af middelklassen igen i 2017. Jeg tilhører nemlig precariatet. Universitetet og provinsen er ligeglade. Et skuldertræk er det, vi får, tilsat en masse ævl om finansiering og budgetter. Men politikerne synes åbentbart, at det er helt i orden, at der drives rovdrift på løst ansatte. Og de fastansatte synes også, det er okay, for de klarer sig glimrende. Vi opsuger undervisningen, de passer forskningen.

Det kan selvsagt være småt med kollegialiteten, når de andre tjener tre gange mere end én selv.

KILDE: Andrew Robinson, fysiker, kontraktansat instructor på Carleton University, Ottawa. (Redigeret udgave fra hans blog: *Precarious Physicist*)
Oversættelse: Martin Aitken